

**PREIĻU - LĪVĀNU NOVADU PARTNERĪBAS
"KŪPĀ"
SABIEDRĪBAS VIRZĪTA VIETĒJĀS
ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA
2023.-2027.GADAM**

**Vieta, kurā mantojums rada pamatu
jauninājumiem, sadarbībai un izaugsmei.**

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Preiļu - Līvānu novadu partnerība

APSTIPRINĀTS

Ar biedrības „Preiļu - Līvānu novadu partnerība “Kūpā””

Padomes 30.06.2023. lēmumu

Precizējumi apstiprināti

Ar biedrības „Preiļu - Līvānu novadu partnerība “Kūpā””

Padomes 07.09.2023. lēmumu

GROZĪJUMI APSTIPRINĀTI

Ar biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā””

Padomes 20.01.2025. lēmumu Nr.2025-1

Preiļu - Līvānu novadu partnerība

PREIĻU – LĪVĀNU NOVADU PARTNERĪBAS “KŪPĀ” SABIEDRĪBAS VIRZĪTA VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2023.-2027.GADAM

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Preiļu - Līvānu novadu partnerība

SATURS

Lietotie saīsinājumi	5
Kopsavilkums	6
Par LEADER pieeju SVVAS īstenošanā	7
LEADER pieejas mērķis Latvijā	7
Saskaņotība ar plānošanas dokumentiem	8
I Esošā situācija	10
VRG Darbības teritorija	10
Vispārējs ģeogrāfisks apskats	10
Teritorijas veids	11
Dabas resursi	11
Dabas mantojuma objekti	12
Unikāls kultūras mantojums	12
Apskates objekti un resursi tūrisma un kopienu attīstībai	12
VRG DARBĪBAS teritorijā ietilpstošās pašvaldības definējušas savas attīstības vīzijas:	13
Sociālekonomiskais apskats	13
Sabiedrības sociālā aizsargātība un iekļaušanās	15
Politiski – ekonomiskie procesi un to ietekme	15
Uzņēmējdarbība VRG DARBĪBAS teritorijā	16
NVO sektora aktivitāte	17
VRG darbības pamatojums	18
Partnerības principa nodrošināšana	18
VRG nosaukuma un vizuālās identitātes maiņa	19
STRATĒGIJAS IZSTRĀDĒ IESAISTĪTIE	19
Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums (SVID analīze)	21
Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	28
Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzības novērtējums	30
Pasākumā “Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” īstenotie projekti 2014.- 2022. g. periodā	30
Sadarbības partneri	33
Sadarbības vajadzības	33
II Stratēģiskā daļa	34
Vīzija un stratēģiskie mērķi	34
Vīzija	34
Mērķi	34
Stratēģiskās/ horizontālās prioritātes	34
Stratēģisko/ horizontālo prioritāšu saskaņotība ar plānošanas dokumentiem	36
Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi	38
Sadarbības vajadzības	38
Sadarbības mērķi	38

Sadarbības partneri	39
Stratēģiskie novērtējuma rādītāji	39
III Rīcības plāns uzdevumu izpildei	41
BIEDRĪBAS "Preiļu - Līvānu novadu partnerības "Kūpā" rīcības plāns 2023 – 2027. GADAM KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒGISKĀ PLĀNA 2023. – 2027. GADAM INTERVENČĒ "DARBĪBU ĪSTENOŠANA SASKAŅĀ AR VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU, TOSTARP SADARBĪBAS AKTIVITĀTES UN TO SAGATAVOŠANA"	
Starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības projekti.....	45
Identificētās aktuālās tēmas starpreģionālajai un starpvalstu sadarbībai	45
Inovatīvie risinājumi	49
Secinājumi	49
Definīcijas	49
Pazīmes.....	50
Jauninājumi	50
Ekotehnoloģijas	50
ENERGOEFEKTIVITĀTE	50
VEDAIS CIEMS.....	50
MULTIPLICĒŠANA	51
Inovāciju un jaunināmu ieviešanas veicināšanas darbības.....	51
Inovāciju un jauninājumu kritēriji.....	52
Inovācijas sadarbības projektos	52
Inovācijas VRG darbības struktūrā	53
IV Īstenošana un novērtēšana.....	53
VRG informācijas tīkls un sadarbība ar citām organizācijām	53
Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmaS 2021.-2027.gadam PASĀKUMIEM	55
Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana	60
SVVAS īstenošanas organizācija	60
Projektu vērtēšanas kārtība	61
Interešu konflikta novēršana.....	62
Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi	63
SVVAS īstenošanas uzraudzība	64
VRG komunikācija.....	65
FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS.....	65

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

ES	Eiropas Savienība
EEZ	Eiropas ekonomiskā zona
VRG	Vietējā rīcības grupa Biedrība "Preiļu – Līvānu novadu partnerība "Kūpā"
ELFLA	Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
LEADER	„Liaison entre actions de développement rural" (no franču valodas) - „saikne starp lauku attīstības darbībām" - mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstības veicināšanai
MK	Ministru kabinets
EUR	Eiro (naudas vienība)
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
SVVAS	Sabiedrības virzīta vietējās attīstības stratēģija
LAD	Lauku atbalsta dienests
EPS	Elektroniskā pieteikšanās sistēma
M1; M2; M3	Stratēģisko mērķu numerācija
R1; R2; R3; R4; R5; R6; R7	Stratēģijas rīcību numerācija
SAM	Specifiskie atbalsta mērķi Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmā 2021.-2027.gadam
NAP	Nacionālais attīstības plāns
LV- KLP stratēģiskais plāns	Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027.gadam
SM	Specifiskais mērķis
IP	Ilgtermiņa prioritāte
M	Mērķis
P	Prioritāte
NVO	Nevalstiskā organizācija

Biedrība “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” sadarbībā ar biedrību “Ūdenszīmes” ir veikusi Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2023.- 2027.gadam (turpmāk – SVVAS) izstrādi, kas ir vidēja termiņa plānošanas dokuments. SVVAS mērķis ir sniegt objektīvu ieskatu par teritorijas esošo sociāli ekonomisko situāciju, teritorijas attīstības stratēģiskajiem virzieniem, prioritāriem mērķiem un saskaņotām rīcībām, kas balstītas uz vietējo iedzīvotāju, organizāciju, esošo un potenciālo jauno uzņēmumu interesēm un vajadzībām, kā arī pamatotas ar vietējo ekonomisko, sociālo un dabas resursu pieejamību.

Biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” SVVAS aptver Preiļu un Līvānu novadu teritoriju, kurā uz 01.01.2022. dzīvoja 26 817 iedzīvotāji. Stratēģija izstrādāta, ievērojot būtiskākos LEADER pieejas pamatprincipus – uz vietējām vajadzībām balstīta attīstība, integrēta un papildinoša attīstība (saistībā ar vietējo pašvaldību attīstības plāniem), kā arī ar sabiedrības līdzdalību veicināta attīstība, izmantojot “no apakšas uz augšu” plānošanas pieeju.

VRG VĪZIJA 2027:

Preiļu - Līvānu novadu partnerības “Kūpā” darbības teritorija ir pievilcīga, ērta un interesanta dzīves vide, kurā visu cienītas tradicionālās vērtības iegūst mūsdienīgas izteiksmes formas. Vieta, kurā mantojums rada pamatu jauninājumiem, sadarbībai un izaugsmei.

Cilvēkiem ir pietiekošas nodarbinātības, izaugsmes un pašizpausmes iespējas, ir attīstīta savstarpējā sadarbība starp dažādām dzīves sfērām un apdzīvotajām vietām, veidojot dzīvīgumā virmojošu kopējo partnerības teritoriju.

Iedzīvotāju dzīvesveidu un darba stilu raksturo kristīgās vērtības, atvērtība jaunām iespējām, cieņa pret darba un dabas vidi, sociālā atbildība pret kopienu.

Vīzijas īstenošanai ir izvirzīti stratēģiskie mērķi: M1 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai; M2 Atbalsts lauku kopienai un jauniešu iniciatīvām; M3 Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām.

Rīcības plānā iestrādātas 7 rīcības:

M1 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai: R1 „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija”; R2 „Lauku biļete”.

M2 Atbalsts lauku kopienai un jauniešu iniciatīvām: R3 „Jauniešu iniciatīvas”; R4 „Aktīvās kopienas”.

M3 Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām: R5 „Publiskā infrastruktūra”; R6 „Sakrālais mantojums”; R7 „Dzīvesprieks”.

SVVAS noteiktas arī stratēģiskās/ horizontālās prioritātes: Inovācijas sabiedriskajā sektorā; Sadarbības ceļu veidošana un jaunu, sadarbību veicinošu metožu ieviešana sociālekonomiskai labklājībai, kā arī kopienu saliedētībai un attīstībai; Tūrisma, atpūtas infrastruktūras un pakalpojumu potenciāls vietējiem iedzīvotājiem un viesiem; Kultūrvēsturiskā, t.sk. sakrālā, kulinārā mantojuma pievienotās vērtības palielināšana; Spilgts, kvalitatīvs un daudzveidīgs kultūras un mūzizglītības piedāvājums.

PAR LEADER PIEEJU SVVAS ĪSTENOŠANĀ

SVVAS īstenošanā LEADER pieeja atšķiras no pārējo LV- KLP stratēģiskā plāna pasākumu īstenošanas ar to, ka tā dod iespēju sadarbojoties vietējiem iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem un vietējām pašvaldībām, pašiem noteikt savas teritorijas attīstības vajadzības, noteikt uz vietējām vajadzībām balstītus mērķus un izteikt tos rīcībās, un rīcībām, kas sekmē LV- KLP stratēģiskā plāna noteikto mērķu sasniegšanu, saņemt atbalstu. Atšķirībā no pārējiem LV- KLP stratēģiskā plāna pasākumiem, projektu konkurss notiek vietējā līmenī un VRG tiek uzticēts pienākums vērtēt projektu atbilstību pēc noteiktiem projektu vērtēšanas kritērijiem, kā arī vēlāk uzraudzīt to saturisko īstenošanu un pēc-uzraudzību.

Ar SVVAS palīdzību tiks ieviesti LEADER pieejas pasākumi biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” darbības teritorijā - tiks risinātas tādas skaidri noteiktas vietējā līmeņa problēmas, kas aktuālas konkrētās lauku teritorijas iedzīvotājiem. Stratēģijas izstrāde, saskaņošana un īstenošana ir uzticēta vietējai rīcības grupai biedrībai “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” (VRG), kas apvieno pārstāvjus no dažādiem lauku attīstībā iesaistītiem sektoriem - pašvaldībām, nevalstiskām organizācijām un uzņēmumiem.

LEADER pieeja tika uzsākta 1991.gadā ar mērķi uzlabot lauku teritoriju attīstības potenciālu, izmantojot vietējo iniciatīvu un iemaņas, veicinot zinātnības apgūšanu par vietējo integrēto attīstību un izplatot šo zinātību citās lauku teritorijās.

LEADER PIEEJAS MĒRĶIS LATVIJĀ

Sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas ir atbilstošas LV- KLP stratēģiskā plāna programmai, iekļautas vietējo rīcības grupu izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās, un uzlabo sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai.

Stratēģijas saskaņotība ar VRG darbības teritorijā esošo pašvaldību attīstības programmām, reģionāla un nacionāla mēroga attīstības plānošanas dokumentiem.

Abas VRG darbības teritorijā esošās vietējās pašvaldības savos plānošanas dokumentos jau ir paredzējušas ekonomiskās un sociālās attīstības jomas un iniciatīvas (mērķus un prioritātes), kuru ieviešanu veicinās arī VRG SVVAS ietvaros.

SASKAŅOTĪBA AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerībā “Kūpā”” SVVAS saskaņotība ar vietējiem, reģionālajiem un valsts attīstības plānošanas dokumentiem attiecīgajam periodam

VRG SVVAS Stratēģiskais mērķis	Saskaņa ar VRG darbības teritorijā esošo vietējo pašvaldību spēkā esošajiem plānošanas dokumentiem (stratēģiskā prioritāte / mērķi)	Saskaņa ar Latgales stratēģijas 2030 prioritātēm	Saskaņa ar Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajam plānam 2023.-2027.gadam	Saskaņa ar NAP 2021-2027 prioritātēm
M1 “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai” - - „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija”	PREIĻU NOVADA attīstības programma 2022. – 2029. gadam: SM1 – “Aktīva uzņēmējdarbība”. IP1 – “Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi”. IP3 – “Prasmīgi un nodrošināti cilvēki”. LĪVĀNU NOVADA pašvaldības integrētās attīstības programma 2019. – 2025. gadam: SM - „Darbs” IP – “Uzņēmējdarbība un darba vietas”. SM - “Prasmes”. IP – “Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība”.	Stratēģiskais virziens “Efektīvi uzņēmumi” (reģiona ekonomiskās izaugsmes pamats). Stratēģiskais virziens „Prasmes” (pielāgojoties pasaules izaugsmes ātrumam un pieaugošām kvalitātes prasībām).	LEADER intervences mērķis: sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas uzlabo ekonomisko un sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai, kā arī veicina vietējās attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu.	NAP2027 stratēģiskie mērķi: “Produktivitāte un ienākumi”; “Vienlīdzīgas iespējas”; “Reģionālā attīstība”. NAP2027 prioritātes: “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei”; “Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība”; “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”.
M2 “Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām”	PREIĻU NOVADA attīstības programma 2022. – 2029. gadam: SM3 – “Labklājīga sabiedrība”. IP3 – “Prasmīgi un nodrošināti cilvēki”. SM4 – “Vieda pārvaldība”. IP4 – “Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība”.	Stratēģiskais virziens “Gudra pārvaldība” (jomu mērķtiecīga uzturēšana un attīstības vadība, sabiedriskās līdzdalības process). Stratēģiskais virziens „Prasmes” (pielāgojoties pasaules izaugsmes	LEADER intervences mērķis: sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas uzlabo ekonomisko un sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai, kā arī veicina vietējās attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu.	NAP2027 stratēģiskie mērķi “Vienlīdzīgas iespējas”; “Sociālā uzticēšanās”; “Reģionālā attīstība”. NAP2027 prioritātes “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki”; “Zināšanas un prasmes personības un valsts

	LĪVĀNU NOVADA pašvaldības integrētās attīstības programma 2019. – 2025. gadam: SM - “Prasmes” IP – “Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība”. SM - “Ģimene” IP – “Ģimenes labsajūta”.	ātrumam un pieaugošām kvalitātes prasībām). Stratēģiskais virziens “Savienojumi” (tehniskie jeb infrastruktūras risinājumi, kā arī sociālie un biznesa tīkli).		izaugsmei”; “Vienota, droša un atvērta sabiedrība”.
M3 “Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām” - “Publiskā infrastruktūra”	PREIĻU NOVADA attīstības programma 2022. – 2029. gadam: SM2 – “Pievilcīga dzīves vide”. IP2 – “Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi”. SM3 – “Labklājīga sabiedrība”. IP3 – “Prasmīgi un nodrošināti cilvēki”. LĪVĀNU NOVADA pašvaldības integrētās attīstības programma 2019. – 2025. gadam: SM - „Darbs” IP – “Uzņēmējdarbība un darba vietas”. SM - “Ģimene” IP – “Ģimenes labsajūta”. SM - “Prasmes” IP – “Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība”. Kultūrvēsturiskajā struktūrā sakrālais mantojums minēts kā nozīmīga tā daļa, kas saglabājama un kopjama.	Stratēģiskais virziens “Savienojumi” (tehniskie jeb infrastruktūras risinājumi, kā arī sociālie un biznesa tīkli). Stratēģiskais virziens “Efektīvi uzņēmumi” (reģiona ekonomiskās izaugsmes pamats). Stratēģiskais virziens “Gudra pārvaldība” (jomu mērķtiecīga uzturēšana un attīstības vadība, sabiedriskās līdzdalības process).	LEADER intervences mērķis: sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas uzlabo ekonomisko un sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai, kā arī veicina vietējās attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu.	NAP2027 stratēģiskie mērķi “Produktivitāte un ienākumi”; “Vienlīdzīgas iespējas”; “Sociālā uzticēšanās”; “Reģionālā attīstība”. NAP2027 prioritātes “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki”; “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei”; “Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība”; “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”; “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”.

VISPĀRĒJS ĢEOGRĀFISKS APSKATS

Biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerības “Kūpā”” darbības teritorija aptver 2 novadu pašvaldības (pēc ATR 2021.gadā):

Preiļu novadā - Preiļu pilsēta, Preiļu pagasts, Aizkalnes pagasts, Pelēču pagasts, Saunas pagasts, Riebiņu pagasts, Sīļukalna pagasts, Galēnu pagasts, Stabulnieku pagasts, Silajāņu pagasts, Rušonas pagasts, Vārkavas pagasts, Upmalas pagasts, Rožkalnu pagasts un Aglonas pagasts.

Līvānu novadā – Līvānu pilsēta, Jersikas pagasts, Rožupes pagasts, Rudzātu pagasts, Sutru pagasts un Turku pagasts.

1.attēls. Preiļu - Līvānu novadu partnerības "Kūpā" darbības teritorija.

VRG darbības teritorija aizņem 2036 km² un ir 3.2 % no Latvijas teritorijas. VRG darbības teritorija atrodas trīs lielpilsētu: Daugavpils, Jēkabpils un Rēzeknes ekonomiskajā trīsstūrī, pilsētas savstarpēji savieno stratēģiski svarīgas automaģistrāles un dzelzceļa līnijas. Teritorijā ir salīdzinoši blīvs ceļu tīkls un tranzīta infrastruktūra (t.sk. maģistrālie gāzes vadi, dzelzceļa līnija Rīga - Daugavpils), nozīmīgu valsts pārvaldes un kontrolējošo iestāžu tuvums, pārrobežu sadarbības iespējas. Preiļi ir šī trijstūra centrā, Līvāni rietumu daļā pie A6 autoceļš Rīga—Daugavpils—Krāslava—Baltkrievijas robeža (Pāternieki), bet Aglona austrumu daļā 10 km no maģistrāles Daugavpils – Rēzekne. Līvānu

un Preiļu pilsētas ar savu vēsturisko izcelsmi un attīstības gaitu – šobrīd kā reģionālās nozīmes attīstības centri – ieņem svarīgu lomu visas teritorijas sociāli ekonomiskajā attīstībā.

Teritorijā ir Latvijas laukiem netipiski labs mazo ceļu tīkls, kuriem pēdējos gados veikta dubultā virsmas apstrāde, un šie ceļi tautā jau ieguvuši atpazīstamību ar vārdu “Latgales asfalts”.

Ģeogrāfiskās atrašanās vietas priekšrocības iespējams izmantot gan uzņēmējdarbības attīstībai, produktu un pakalpojumu radīšanai, pārdošanas apjomu kāpināšanai, kvalitatīvu un pilnu tūrisma, veselības veicināšanas u.c. pakalpojumu (t.sk. pārvietojamo, mobilo pakalpojumu) attīstībai, kā arī plašākas auditorijas piesaistei vietējiem kultūras un sporta pasākumiem.

Teritorijas apdzīvotības modelis ar daudziem sakoptiem maziem ciematiem, viensētu grupām un saimniecībām, ko savieno samērā labs cietā seguma ceļu tīkls, ir izcili piemērots kopienu tūrisma piedāvājumu veidošanai, vietējo pārtikas piegādes ķēžu nodrošināšanai un mājražošanas attīstībai, kā arī mazu, inovatīvu uzņēmumu veidošanai. Labs mobilo operatoru pārklājums paver iespējas veicināt teritorijā jaunienācēju ieplūšanu, kas pelna iztiku, strādājot attālināti.

TERITORIJAS VEIDS

Veģetāciju, ko Preiļu – Līvānu partnerības “Kūpā” darbības teritorijā veido meži, pļavas un purvi, var izmantot gan kā tūrisma resursu, gan kā ainavas pievilcīguma elementu. Dominējošais reģiona veģetācijas tips ir mežs. Lai arī meži aizņem mazāko teritorijas daļu, tie tiek aktīvi izmantoti rekreācijai un atpūtai - galvenokārt, kā ogu un sēņu vietas. Pēdējā laikā mežam tiek pievērsta uzmanība kā apskates objektam, ierīkojot dažādas dabas takas. Teritorijā esošiem mežiem ir raksturīga gan skujkoku, gan platlapju veģetācija. Mežs ir arī svarīgs uzņēmējdarbības aktivitāšu resurss. Pēc Latvijas dabas enciklopēdijas datiem 18% no Preiļu – Līvānu partnerības “Kūpā” darbības teritorijas kopplatības aizņem purvi. Lielākie purvi: Aklais purvs – platība 2277 ha, Ašenieku purvs – platība 1706 ha, un Pirtssalas (Borauku) purvs – platība 2527 ha. Nozīmīgs pamats jaunām ekonomiskām aktivitātēm ir VRG darbības teritorijā esošās plašās lauksaimniecības zemes.

DABAS RESURSI

Dabas pamatne ir viens no tūrisma priekšnoteikumiem un piemērotākā tam ir VRG darbības teritorijas Austrumu daļas dabas pamatne – pauguraines un daudzie ezeri. VRG darbības teritorija atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā jeb Latgales dienvidrietumu daļā, Daugavas sateces baseinā. Reljefs, līdztiekus iekšējiem ūdeņiem un dabas daudzveidībai, ir viens no svarīgākajiem rekreācijas un tūrisma resursiem. Upēm ir raksturīgs salīdzinoši zems ūdens līmenis vasarā un ziemā, un augsts līmenis palu laikā – tas jāņem vērā ūdens tūrisma un aktīvās atpūtas uz ūdens pakalpojumu plānošanā. Pavasara palos, kas parasti sākas marta beigās vai aprīļa sākumā, Daugavā veidojas ledus sastrēgumi un strauji

ceļas ūdens līmenis (riska teritorijas ir Līvānu novada Jersikas pagasta un Turku pagasta teritorijas, kā arī Līvānu pilsēta).

DABAS MANTOJUMA OBJEKTI

Valsts nozīmes un vietējās nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) platība ir apmēram 9770 ha vai 4.8 % no VRG darbības teritorijas kopplatības. Par ievērojamāko ir uzskatāms dabas liegums – “Lielais Pelēčāres purvs”, kas ar Ramsāres konvenciju ir atzīts par Starptautiskas nozīmes mitrāju, īpaši kā ūdensputnu dzīves vide. Teritorijā ir 83 ezeri (virs 1 ha) ar kopējo platību 6495,3 ha, t.i. 3.7 % no Latvijas ezeru kopējā skaita un 5.4 % no to platības Daugavas upes baseins ar tam piederošajām līdzenuma upēm (ar platām, lēzenām ielejām, zemiem krastiem) – VRG darbības teritorijā izteci rod, caur teritoriju vai gar tās robežām tek 5 upes, kuru garumi ir virs 10 km ar kopējo garumu (rajona teritorijā) 520 km. Lielākās upes ir Daugava – VRG darbības teritorijas robežā 30 km, Dubna – 120 km, Feimanka – 72 km, Oša – 62 km, Sauna – 41 km, Kalupe – 32 km, Preiļupe – 19 km un Tartaka – 21 km. Vairākas upes savieno ezerus kopējā tīklā, kas paver iespējas attīstīt un dažādot ūdens tūrisma piedāvājumu.

UNIKĀLS KULTŪRAS MANTOJUMS

- Aglonas Bazilika, Līvānu stikls, Aglonas Maizes muzejs, Jersikas pilskalns, Preiļu parks un Borhu muižas komplekss - VRG darbības teritorijas kopējā tēla atpazīstamības elementi valsts mērogā;
- Dzīva latgaliešu valoda, folklorā un veiksmīga tās popularizēšana arī ikdienā;
- Baznīcas, krucifiksi ceļu malās, pilsdrupas, muižas, pilskalni un senkapi – svarīga vietējās identitātes daļa;
- Plašs kulinārais (gastronomiskais) mantojums un pieredze tā popularizēšanā;
- Pārliecinošs iedzīvotāju vairākums kā galvenās teritorijas iedzīvotāja atpazīšanas īpašības min katolicismu, viesmīlīgumu un latgaliešu valodu.

APSKATES OBJEKTI UN RESURSI TŪRISMA UN KOPIENU ATTĪSTĪBAI

Vietējie iedzīvotāji VRG darbības teritorijā par nozīmīgiem teritorijas resursiem atzīst vietējo dižgaru dzimtās vietas, dabas objektus un sakrālā mantojuma objektus.

Līvānu novadā šādi resursi ar vēl ne līdz galam atklātu potenciālu: Skrebeļu-Skrūzmaņu kūdras purvs, Ošas polderis un tā lauksaimniecības zemes, Ošas un Feimankas satece, Dubnas upe, augstais purvs „Lielais Pelēčāres purvs”, Plāteru – Zībergu dzimtām piederošā Rudzātu muiža – Rudzātu centrs, Rudzātu Svētā Jēkaba Romas katoļu baznīca, Jersika - senās latgaļu valsts centrs (11.-13.gs.), Jersikas pilskalns, Daugavas krasts, no dzelzs veidotā Jersikas pareizticīgo baznīca, Madaliņas draudzes

baznīca, Dunavas un Vandānu pārceltuves, Vecais Preiļu ceļš Sutru pagastā, Feimankas upe, Sutru pagasts - katoļu kardināla Juliana Vaivoda dzimtais pagasts, Gaiņu purvs, Silavu, Šūmaņu un Garais ezers, kas ietilpst Silavu ezeru virknē, Daugava, Jaunāmuiža, leģenda par Turku nosaukumu – kas cēlies no 18.gs. krievu-turku kara laikā Kreicburgas (Krustpils) muižas pārvaldītajā apkārtnē, t.sk., arī tagadējos Turkos, izmitinātajiem turku gūstekņiem, komponista Jēkaba Graubiņa dzimtais pagasts – Rožupe.

Preiļu novadā šādi resursi ar vēl ne līdz galam atklātu potenciālu: 83 ezeri (lielāki par 1 ha), no tiem lielākie ir Rušonas ezers, Ciriša ezers, Feimaņu ezers, Zolvas ezers. Lielākās upes – Dubna, Feimanka, Oša, Sauna, Kalupe, Preiļupe. Preiļu novadā atrodas 9 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000), mikroliegumi, dendroloģiskie pieminekļi un citas dabas vērtības.

Preiļu novada populārākie tūrisma objekti - Aglonas bazilika, Preiļu muižas komplekss un parks, Preiļu pils, Kristus Karaļa kalns, Ciriša ezera dabas parks, Vārkavas muiža, Arendoles muiža, Leļļu galerija un miniatūrā karaļvalsts, Metāla mākslas galerija “Nester Custom”, 2.Pasaules kara ekspozīcija Aglonā, Maizes muzejs, Roberta Mūka muzejs Galēnos, Raiņa muzejs “Jasmuiža” būtu jāizmanto kā tūrisma “magnēti” citu, mazāku, bet daudzveidīgu tūrisma objektu veidošanās iespēju radīšanai, īpaši tas attiecināms uz Aglonas baziliku.

VRG DARBĪBAS TERITORIJĀ IETILPSTOŠĀS PAŠVALDĪBAS DEFINĒJUŠĀS SAVAS ATTĪSTĪBAS VĪZIJAS:

“Preiļu novads ir starptautiski atpazīstama latgaliska teritorija, pievilcīga vieta biznesam un darbam, laikmetīga un tīra vide, kur izaugt veselam un laimīgam bērnam. Preiļi VAR – Preiļi, Vārkava, Aglona, Riebiņi – ir darbīgas un pašpietiekamas vietējās kopienas ar rūpēm par vietu un apkārtējiem.”

“Līvānu novads – uzņēmējdarbība, modernās tehnoloģijas un pievilcīga vide ģimenes labsajūtai. Līvāni - ekonomiskās attīstības centrs Ziemeļeiropā. Līvānu novads ir viesmīlīgs novads.”

SOCIĀLEKONOMISKAIS APSKATS

Kā lielākajā daļā Latvijas novadu un pagastu, kopējais VRG darbības teritorijas iedzīvotāju skaits ar katru gadu krītas. To ietekmē gan mirstības pārsvars pār dzimstību, gan iedzīvotāju izceļošana, arī divi gadi COVID 19 pandēmijas iedzīvotāju skaita dinamikas līkni ietekmējuši negatīvi¹.

Kopā VRG darbības teritorijā (Preiļu novadā un Līvānu novadā) uz 01.07.2018. dzīvoja 30 892 iedzīvotāji (uz 01.07.2015. – 33202 iedzīvotāji), uz 01.01.2022. dzīvoja 26 817 iedzīvotāji. Vidēji gadā VRG darbības teritorija zaudē 815 iedzīvotājus. No kopējā iedzīvotāju skaita 61.35% ir darbspējas vecumā.

¹ Latvijas oficiālās statistikas portāls <https://stat.gov.lv/>

Rādītājs	Statistikas dati (Latvijas oficiālās statistikas portāls https://stat.gov.lv/)
Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā	Uz 01.01.2015. – 33 489 Uz 01.2018. – 30 892 Uz 01.2021. – 27 395 Uz 01.2022. – 26 817
Darbspējas vecuma iedzīvotāju attiecība VRG darbības teritorijā	2015.gadā – 65.88 % 2022.gadā – 61.35 %
Jaundzimušo skaits VRG darbības teritorijā	2014.gadā - 304 2015.gadā – 217 2018.gadā – 245 2021.gadā – 244
Bezdarba līmenis % no darbspējas vecuma iedzīvotājiem VRG darbības teritorijā (vidēji)	2013.gadā – 17.7 % 2015.gadā – 15.5 % 2022.gadā – 10.8 %
Nodarbinātie VRG darbības teritorijā	2021.gadā kopā – 12 281 t.sk. darba ņēmēji (darbinieki) – 9 863 t.sk. darba devēji – 309 t.sk. pašnodarbinātie – 2 109
Nodarbināto profesionālā kvalifikācija no kopējā nodarbināto skaita VRG darbības teritorijā	Vadītāji – 7.9 % Vecākie speciālisti – 14.2 % Speciālisti – 10.6 % Kalpotāji – 4.6 % Pakalpojumu, tirdzniecības darbinieki – 13.0 % Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki – 1.1 % Kvalificēti strādnieki un amatnieki – 10.4 % Iekārtu, mašīnu operatori un izstrādājumu montieri – 12.4 % Vienkāršās profesijas – 13.7 % Nav ziņu – 12.1.%
VRG darbības teritorijā reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits	2014.gadā – 135 (kopā reģistrētas) 2023.gadā – 161 (kopā reģistrētas) 2023.gadā aktīvi darbojošās biedrības – 138

VRG darbības teritorija ir lauku teritorija ar zemu iedzīvotāju blīvumu, tajā nav valsts pilsētu, sabiedrība ir etniski daudzveidīga. 2021.gadā Latvijā īstenotā administratīvi – teritoriālā reforma kopienų, pagastu iedzīvotājus attālināja no novadu centriem, bet publiskā infrastruktūra un pakalpojumu pieejamība mazajās apdzīvotajās vietās ne tikai neattīstās, bet pat samazinās. Skolu un medicīnas, sociālās aprūpes iestāžu tīklu sarukums lauku teritorijās laika posmā no 2021.gada līdz 2023.gadam jau ir jūtams un atspoguļojas gan iedzīvotāju sociālajā, gan ekonomiskajā labklājībā.

Pēc statistikas datiem darba spējīgā vecuma iedzīvotāju vidū bezdarba līmenim teritorijā aizvien ir tendence samazināties, bet ļoti jūtamā negatīvo efektu rada zemāk aprakstītie pēdējo gadu politiskie – ekonomiskie procesi ne tikai Latvijā, bet arī globāli.

Kopumā VRG darbības teritorijas iedzīvotāji raksturojami kā vāji sociāli un ekonomiski aizsargāti, tādēļ īpaša vērība jāpievērš pakalpojumu pieejamības veicināšanai un sociālo, sabiedrisko saišu veidošanai un stiprināšanai.

POLITISKI – EKONOMISKIE PROCESI UN TO IETEKME

2020.gada sākumā pasauli un, tai skaitā, arī Latviju, ļoti jūtamā ietekmēja COVID 19 pandēmija. Ekonomikā vislielāko negatīvo efektu tas atstāja uz uzņēmējdarbību, kas saistīta ar pakalpojumu sniegšanu un mazumtirdzniecību, tika vājinātas un, bieži vien, pat sarautas arī eksporta – importa ķēdes, kas ir svarīga ražošanas cikla daļa.

COVID 19 pandēmija atstāja negatīvas sekas arī uz sabiedrisko dzīvi. Divi gadi attālinātā darba un pulcēšanās ierobežojumu ir jūtamā vājinājuši sociālās saites un, līdz ar to negatīvi ietekmējuši sociālo un pilsonisko aktivitāti kopumā.

Taču, nepieciešamība pārvarēt pandēmijas laiku, ir atvērusi arī jaunas iespējas un resursus. Ievērojams skaits darba devēju, t.sk. valsts un pašvaldības iestādes, apzinājuši attālinātā darba pozitīvos aspektus, ir pārformējuši un pielāgojuši savu biroju modeļus un pieļauj intelektuāla darba veicējiem strādāt no mājām. Lauku teritorijās ir manāmi palielināties jaunienācēju skaits, turklāt šie jaunienācēji ir cilvēki vecumā no 27 – 50 gadiem, tātad savas darba dzīves ražīgākajā posmā. Laukos ienāk ģimenes ar bērniem, kurās vecāki vai nu strādā attālināti, vai meklē iztikas pelnīšanas iespējas uz vietas. Bieži šādās jaunienācēju ģimenēs saimniekošanas metodes ir vismaz vietējā mērogā inovatīvas, tiek atklātas inovatīvas pieejas lauku dzīves mūsdienīgai transformācijai, tiek radīti jauni un kompleksi mājražošanas produkti un pakalpojumi.

Pandēmijai cieši pa pēdām sekojošā 2022.gada drošības krīze Eiropā – Krievijas militārā agresija Ukrainā – kas, blakus demokrātijas, vērtību, sabiedrības vienotības un politikas krīzei Latvijā, radījusi

arī enerģētikas krīzi un ļoti strauju inflāciju. Cenu kāpums, kura tempu nenosdz iedzīvotāju ienākumu kāpums, visai loģiski noved pie uzticības līmeņa krituma valstij, nedrošības par rītdienu un kopējā negatīvā, nervozā noskaņojuma sabiedrībā, kā arī ēnu ekonomikas pieauguma.

2021.gadā īstenotā Administratīvi teritoriālā reforma, kas nu jau Pašvaldību savienības līmenī, kā arī pilsoniskās sabiedrības aktivitāšu ietvaros veiktajos apjomīgajos pētījumos, ir atzīta par sasteigtu, nepārdomātu, vāji īstenotu un kopumā neveiksmīgu, lauku teritorijas un pilsētas ir nevis apvienojusi, bet vēl vairāk šķīrusi un jau tagad ir redzams, ka lauki un to iedzīvotāju intereses ne tikai netiek ievērotas ekonomiski, bet arī politiski. Līdz ar to Latvijas sabiedrība šobrīd pārdzīvo demokrātijas krīzi arī vietējo pārvalžu līmenī, un šīs krīzes negatīvās sekas pašlaik nav iespējams prognozēt ne kvantitatīvi, ne kvalitatīvi.

Rezumējot visu augstākminēto, Latvijas sabiedrība pēdējo 3 gadu laikā ir piedzīvojusi un turpina piedzīvot 3 visu valsti un visas jomas aptverošas krīzes, un to ietekmi gan sociāli, gan ekonomiski, sabiedrība izjutīs vēl ilgi. Tādējādi, izvirzot SVVAS stratēģiskos mērķus un prioritātes, atbalstīt un veicināt sabiedriskās, kopienu pašorganizēšanās spējas un pilsoniskās iniciatīvas ir tikpat svarīgi kā stiprināt ekonomisko izaugsmi.

UZŅĒMĒJDARBĪBA VRG DARBĪBAS TERITORIJĀ

Uzņēmumu, kas darbojas ražošanas un pakalpojumu jomās, skaits un lielums VRG darbības teritorijā ir atkarīgs no to atrašanās vietas, visvairāk ražošanas uzņēmumu ir Līvānu un Preiļu pilsētās. Savukārt, pagastos šo uzņēmumu skaits ir robežās no 1 – 10. VRG darbības teritorijā dominē sekojošas uzņēmējdarbības formas: sabiedrības ar ierobežotu atbildību, individuālie uzņēmumi, zemnieku saimniecības, un salīdzinoši nelielā skaitā ir pārstāvētas akciju sabiedrības. Daudzi pakalpojumu sniedzēji reģistrējušies kā pašnodarbinātas personas – kas ir vispopulārākais saimnieciskās darbības veids VRG darbības teritorijā. Kā liecina LR Centrālās statistikas pārvaldes informācija, visu tirgus sektora ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaits pēdējo gados ir palielinājies (izņemot zemnieku saimniecības). Lielākā daļa uzņēmumu ir koncentrējušies Preiļu un Līvānu pilsētās, šo pilsētu pierobežu pagastos (Jersikas, Rožupes, Preiļu pagasti) un tuvu novadu centriem (Riebiņos, Vārkavā un Aglonā), kas ļauj izmantot izdevīgo infrastruktūru un darbaspēka resursus. Diezgan pamatoti var prognozēt, ka komercsabiedrības un ražotnes, ja tādas tiks dibinātas no jauna, veidosies galvenokārt esošo apdzīvoto vietu robežās, un to attīstība balstīsies uz jau esošo infrastruktūru.

Uzņēmumu ar apgrozījumu līdz 150 000 EUR vidū, pēc aktuālajiem Lursoft datiem, ir uzņēmumi, kas nodarbojas ar mazumtirdzniecību, mežkopību un dažāda veida lauksaimniecību, nekustamā īpašuma izīrēšanu, dažādu veidu sadzīves pakalpojumiem, t.sk. transporta pakalpojumiem. Šādu

uzņēmumu vidū nav redzams jūtams pārsvars kādai no darbības jomām. Kopumā VRG darbības teritorijā ir 37 uzņēmumi, kuru 2022.gada apgrozījums nesasniedz 150 000 EUR, kas ir neliels šādu uzņēmumu skaits. Tomēr, jāņem vērā, ka pašnodarbinātajām personām, kas teritorijā ir visvairāk pārstāvētais uzņēmējdarbības veids, apgrozījums 150 000 EUR ir nesasniedzams un uzņēmējdarbības formai neatbilstošs ekonomiskais rādītājs, tādējādi nodrošinot pietiekami lielu pieprasījumu pēc ELFLA LEADER finanšu atbalsta.

Svarīga nozare VRG darbības teritorijas ekonomiskajā attīstībā ir tūrisms. Teritorijā darbojas tūrisma uzņēmumi – viesnīcas, lauku mājas, kempingi, atpūtas bāzes, viesu mājas. Nepieciešams uzlabot tūrisma mārketinga aktivitātes un ieviest inovatīvus tūrisma piedāvājumus, kā arī atslogot Aglonas tūrisma plūsmu vasaras sezonā, kā atbalsta punktus veidojot Aglonai tuvāko apdzīvoto vietu kopienu tūrisma produktus.

Kultūras un radošās industrijām kā starp-nozaru jomas, kas no vienas puses ietver kultūru, no otras – ekonomiku, ir liels attīstības potenciāls vietējā, reģionālā un nacionālā mērogā, un tās rada nozīmīgu pozitīvu ietekmi plašākā ekonomikas kontekstā. Lai ilgtermiņā nodrošinātu ekonomisko izaugsmi, nepieciešams celt pievienoto vērtību un darba ražīgumu caur vispusīgiem inovācijas procesiem, kā arī veicināt mazo uzņēmumu kooperāciju, kopīgus pārdošanas veicināšanas pasākumus, biznesa atbalsta pasākumus gan jaunajiem uzņēmējiem, gan esošajiem. Atsevišķi minams sakrālais un cita veida kultūrvēsturiskais mantojums, kas veido un lielā mērā nosaka teritorijas iedzīvotāju vērtību sistēmu un ārējo tēlu.

NVO SEKTORA AKTIVITĀTE

Uz 2023.gada sākumu pēc Biedrību un nodibinājumu reģistra datiem VRG darbības teritorijā:

Biedrības		Draudzes		Nodibinājumi	
Reģistrētas	Aktīvas	Reģistrētas	Aktīvas	Reģistrēti	Aktīvi
260	242	20	18	7	6

No datiem secināms, ka nevalstiskais sektors teritorijā ir aktīvs, taču pēc iepriekšējā plānošanas perioda izvērtējuma rezultātiem redzams, ka inovatīvu un tieši sabiedrību saliedējošu, pārnazaru sadarbību veicinošu projektu ir proporcionāli maz, tādēļ nākamajos gados jāpievērš īpaša uzmanība NVO sektora kapacitātes stiprināšanu veicinošām aktivitātēm, ne tikai projektu kārtās, bet arī, īstenojot sadarbības projektus (piemēram starpterritoriālais projekts “Viedi ciemi. Vieda zeme”, kura ietvaros ir paredzētas aktivitātes aktīvo kopienu stiprināšanai un identitāšu izstrāde, pieredzes apmaiņa un sadarbības veicināšana. Viedo ciemu kustības attīstība. Apmācības).

VRG DARBĪBAS PAMATOJUMS

VRG darbības teritorijas izvēli galvenokārt pamato vēsturiskās saites: visas esošās VRG administratīvi teritoriālās vienības vēsturiski bija iekļautas bijušā Preiļu rajonā, kas pēc 2009.gada administratīvi teritoriālās reformas veidoja 5 novadus (Līvānu, Preiļu, Riebiņu, Vārkavas un Aglonas). Pēc 2021.gada administratīvi teritoriālās reformas VRG darbības teritoriju veido Preiļu un Līvānu novadi. Savstarpējas saites pastāvējušas iepriekšējos teritoriju attīstības posmos un atstājušas ietekmi uz dzīves telpu, mentālām un fiziskām saitēm arī šodien.

Teritorijas izvēli pamato arī funkcionālās saites, jo piemēram, Preiļos un Līvānos – kā reģionālās nozīmes attīstības centros atrodas dažāda veida pakalpojumi un valsts iestādes, to filiāles (piemēram, vidusskolas, veselības aprūpes un sociālie pakalpojumi, kultūras un sporta infrastruktūra), kas nav pieejami visos pagastos un mazāko novadu centros – šie pakalpojumi pieejami visai VRG kopienai neatkarīgi no savas dzīves vietas. Savukārt, lauku teritorijas piedāvā rekreācijas tūrisma iespējas un aktīvo atpūtu dabā, kā arī daudzveidīgus dabas resursus, kas nav pieejami pilsētās.

Svarīgs vienojošais faktors ir fiziskās saites - dzelzceļa līnija (Rīga – Daugavpils), autoceļi (Rīga – Daugavpils, Rēzekne – Daugavpils, Līvāni - Preiļi u.c.), t.s. “ekonomiskais trīsstūris” (Rēzekne – Daugavpils – Jēkabpils), novadus savienojošās upes un ezeri - dabiski veidojušies objekti, kas būtiski visas VRG darbības teritorijas ekonomiskai un dzīves telpas/vides attīstībai.

Ekonomiskās saites VRG darbības teritorijā pierāda tādas kopīgas uzņēmējdarbības nozares kā lauksaimniecība, tūrisms, kokapstrāde (t.sk. kopīgu resursu pieejamība). Teritorijā ir vairāki uzņēmumi un valsts iestādes, kas atrodas vienā novadā, bet darbaspēks ir piesaistīts no blakus esošā novada (šajā gadījumā būtiski nodrošināt fiziskās saites, to kvalitāti, lai novērstu mobilitātes problēmas).

PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA

VRG darbojas 2 novadu teritorijās un partnerībā tiek nodrošināta diferencēta un līdzsvarota visu novadu pārstāvniecība. VRG padomi veido 3 pašvaldību pārstāvji, 5 uzņēmēji un 5 nevalstisko organizāciju pārstāvji, no kuriem lauksaimnieku intereses pārstāv 3, lauku sieviešu intereses – 4 un jauniešu intereses – 3 padomes locekļi.

VRG augstākā lēmēj institūcija ir biedru kopsapulce. Kopsapulcē ir tiesīgi piedalīties visi biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” biedri personīgi vai statūtos noteiktajā kārtībā pilnvarojot savu pārstāvi. 2023.gadā VRG ir 33 biedri, no kuriem 2 ir novadu pašvaldības, 8 uzņēmēji un 23 - nevalstiskās organizācijas. Biedri pārstāv uzņēmēju, pašvaldību, NVO, jauniešu, sieviešu,

amatnieku, lauksaimnieku, mednieku, reliģisko konfesiju un dažādu citu iedzīvotāju grupu un sektoru intereses, sabiedrības vēlmju un vajadzību loku.

VRG darbības mērķu un uzdevumu īstenošanā piedalās arī fiziskas un juridiskas personas, kas nav biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” biedri, taču pārstāv nozīmīgas VRG mērķa grupas, t.sk. pašdarbības kolektīvus, bezdarbniekus, būtiskas mazās uzņēmējdarbības nozares. Šādas personas, pamatojoties uz VRG Koordinatora lēmumu, līdzdarbojas VRG darbībā kā atbalstītāji, ar tiesībām piedalīties biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” Kopsapulcē bez balsstiesībām. VRG izveidojušās ciešas, koleģiālas saites ar blakus teritoriju VRG, kas nākamo 5 gadu periodā nodrošinās savstarpēju dziļu, mērķtiecīgu ieinteresētību kopīgā starpterritoriālo projektu īstenošanā.

VRG NOSAUKUMA UN VIZUĀLĀS IDENTITĀTES MAIŅA

Nepieciešamību pēc VRG nosaukuma un vizuālās identitātes (logo) maiņas noteica 2021.gadā notikusī teritoriālā reforma, kuras rezultātā VRG darbības teritorijā ietilpst 2 novadu pašvaldību – Preiļu un Līvānu novadu pašvaldību teritorijas. 2023.gadā biedrības “Preiļu rajona partnerība” nosaukums tika mainīts uz “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā””, un izveidots jauns VRG logo, iekļaujot tajā pārmantojamības elementus - ozollapu vainagu un krāsu paleti.

“Preiļu rajona partnerības” logo līdz 2023.gadam.

Jaunais “Preiļu – Līvānu novadu partnerības “Kūpā”” logo.

Tālāk tekstā “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” tiek minēta kā “Preiļu rajona partnerība” dokumenta sadaļās, kas attiecināmas uz VRG darbību līdz 2023.gadam.

STRATĒGIJAS IZSTRĀDĒ IESAISTĪTIE

Laika posmā no 2023. gada 8. februāra līdz 7. martam VRG darbības teritorijā tika organizētas fokusgrupu tikšanās biedrības “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas 2023. – 2027. gadam” izstrādes ietvaros. VRG darbības teritorijā ietilpst 2 pašvaldības – Līvānu novads un Preiļu novads, līdz ar to fokusgrupu tikšanās tika organizētas tā, lai tiktu pārklāta visa VRG darbības teritorija. Fokusgrupu tikšanās tika organizētas atbilstoši stratēģijā plānotajiem mērķiem:

- Lauku kopienu fokusgrupas, kurās tikai aicināti piedalīties VRG lauku teritorijās dzīvojošie iedzīvotāji un aktīvās kopienas;

- Pašvaldības fokusgrupa, tika rīkota atsevišķa fokusgrupa katrai pašvaldībai, lai noskaidrotu pašvaldību vajadzības un redzējumu, un stratēģijā plānoto darbību sasaisti ar pašvaldību attīstības programmām;
- Jauniešu fokusgrupa, lai informētu jauniešus par plānoto atbalstu un noskaidrotu jauniešu vajadzības;
- Uzņēmēju fokusgrupa, lai informētu par plānoto uzņēmējdarbības attīstībai un noskaidrotu uzņēmēju vajadzības.

2023. gada 8. jūnijā VRG rīkoja forumu “Latgale, Latvija, Eiropa KŪPĀ”, ar mērķi informēt iedzīvotājus par SVVAS plānoto un noskaidrot iedzīvotāju viedokli par plānotajām darbībām.

SVVAS izstrādē kopumā tika iesaistīti 143 VRG darbības teritorijā dzīvojošie iedzīvotāji, kas pārstāv dažādas jomas – esošie un topošie uzņēmēji, nevalstiskās organizācijas, pašvaldību pārstāvji, jauniešu organizāciju pārstāvji un citi interesenti.

Izvērtējumā izmantoti: Statistikas dati; Astoņu fokusgrupu ietvaros apkopotie iedzīvotāju viedokļi; 2022.gadā veiktā pētījuma „Biedrības „Preiļu rajona partnerība”” Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2015. – 2022.gadam novērtējums” dati.

Faktors	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi	SVVAS 2023. – 2027. ietekmes iespējas uz šo faktoru
Teritorijas ģeogrāfiskais stāvoklis	Divi reģionālas nozīmes attīstības centri – Līvānu un Preiļu pilsētas; Laba autoceļu infrastruktūra, sevišķi Līvānu novadā; Daugavas krasts, ērts savienojums gan ar galvaspilsētu, gan otru Latvijas lielāko pilsētu – Daugavpili.	Teritorija nav līdzsvaroti attīstīta, šis faktors kļūst izteiktāks pēc 2021.gadā notikušās ATR. Līvānu novadu ATR ietekme nav skārusi, taču Preiļu novadā ir apvienoti 5 mazāki novadi.	Veicināt līdzsvarotu teritorijas attīstību, nenoliedzot pilsētu kā attīstības un ekonomikas koncentrācijas centru lomu. Papildus uzmanība pievēršama lauku teritorijām, it sevišķi tiem pagastiem, kur ir vājāk attīstīta infrastruktūra, un, līdz ar to, arī ekonomiskā attīstība un pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem.	Pastiprināta attīstības koncentrēšanās tikai Preiļu un Līvānu pilsētās, padziļinot lauku teritoriju atpalicību.	Faktoru būtiski ietekmēt nav iespējams. Tas ir respektējams, plānojot darbības SVVAS: Mazināmas identificēto draudu sekas, pievēršot uzmanību ieguldījumiem teritorijās, kuras atrodas tālāk no novada centra. Uzlabojams teritorijas ārējais tēls, tādējādi vairojot tās pievilcību.
Iedzīvotāju skaita samazināšanās	Samazinās bezdarba līmenis, aktīvā ekonomiskā darbībā tiek iesaistīti līdz šim pasīvi iedzīvotāji. Pieaug uzņēmējdarbībā un sociālajā dzīvē izmantojamās infrastruktūras, telpu pieejamība.	Samazinās pamatojums jaunu publisko pakalpojumu izveidei teritorijā, kā arī to kvalitātes uzlabošanai. Pakalpojumu sektoru uzņēmējdarbībā nav iespējams balstīt vietējā patēriņā.	Veicināt mūžizglītības pieejamību, paaugstināt tās kvalitāti un atbilstību reālajai situācijai, īpašu uzmanību pievēršot sociāli mazaktīvajai sabiedrības daļai. Izstrādāt pasākumus iedzīvotāju remigrācijai,	Samazinās pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem, samazinās investīcijas teritorijā. Sabiedrisko pakalpojumu iestāžu,	Ietekme ir nebūtiska, ieteicamās darbības ir: Atbalsta instrumenti jaunatnes aktivizēšanai; Akcentēts atbalsts jaunajiem uzņēmējiem; Kvalitatīva dzīves vide ģimenēm ar bērniem, jauniešiem;

		Samazinās teritorijas pievilcība investoriem. Samazinās kultūras, sabiedrisko pasākumu norises biežums un kvalitāte.	jaunienācēju ieplūšanai teritorijā.	medicīnas, izglītības iestāžu slēgšana.	Teritorijas pievilcības palielināšana.
Iedzīvotāju novecošanās	Pieaug sociālo pakalpojumu, kā arī mājsaimniecības pakalpojumu nozīme teritorijā, īpaši akcentējot lauku teritoriju. Veidojas stabila niša šo pakalpojumu sniedzēju biznesa attīstībai. Palielinās kvalitatīvā dzīvildze un aktīvās nodarbinātības posms. Darba tirgū mazinās diskriminācija pēc vecuma pazīmes, tiek respektēta pieredze un zināšanas.	Trūkst pieejamības ikdienas pakalpojumiem, sevišķi lauku teritorijās. Samazinoties servisu skaitam, tai skaitā – pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī medicīnas pieejamībai un sociālo dienestu kapacitātei, senioru vecuma iedzīvotāju dzīves kvalitāte pazeminās. Tiek zaudēta iespēja ilgstošākai aktivitātei darba tirgū.	Fleksiblu, konkrētam vecuma posmam piemērotu, nodarbinātības iespēju veidošana. Pakalpojumu pieejamība senioriem, mobilo pakalpojumu izplatība. Mūžizglītības pieejamība un kvalitatīva brīvā laika pavadīšanas iespēju daudzveidība, nodrošinot dzīvildzes kvalitāti. Starppaaudžu sadarbības modeļi kā ekonomikā, tā sabiedriskajā dzīvē, respektējot katra vecumposma kvalitātes.	Sabiedrībā būtiski mainās darbaspējīgo iedzīvotāju īpatsvars. Darbaspējas vecuma iedzīvotāju daļa nespēj nodrošināt senioru vecuma iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus, dzīves kvalitāti.	Faktoru izmainīt vai būtiski ietekmēt ar SVVAS līdzekļiem nav iespējams. Taču ir iespējams uzlabot sabiedrības dzīves kvalitāti, nodrošinot: Pakalpojumu pieejamību senioriem, akcentējot gan sociālos, gan t.s. mājsaimniecības pakalpojumus; Mūžizglītības pieejamību visu vecumu iedzīvotājiem; Atbalsta pasākumus senioru nodarbinātībai; Pievilcīgu dzīves vidi visu vecumu iedzīvotājiem
Darbaspēka trūkums	Pieaug katra darbinieka vērtība. Darba devējs ir spiests piedāvāt konkurētspējīgu atalgojumu un	Sarežģīti uzturēt esošo uzņēmējdarbību, kā arī plānot tās paplašināšanos. Nav iespējams attīstīt darbaspēka ietilpīgas	Jauna uzņēmējdarbības niša – darbaspēka piesaiste lauku teritorijām. Atbalsts individuālajai	Samazinās pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem. Sabiedrisko pakalpojumu	Faktora izmaiņas ar SVVAS līdzekļiem vērtējamās kā vidējas. Ieteicamās darbības ir: Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošanai;

	elastīgus darba apstākļus. Mainījies akcents no „trūkst darbavietu” uz „trūkst darbaspēka”.	uzņēmējdarbības nozares teritorijā. Darbaspēka prasības nav adekvātas prasmēm un produktivitātei.	nodarbinātībai, mājražošanai; Atbalsts uzņēmējdarbībai ar zemu darbaspēka ietilpību; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana.	kvalitātes pazemināšanās, sakarā ar piemērota darbaspēka nepieejamību. Teritorija kļūst nepievilcīga investoriem.	Atbalsts uzņēmējdarbībai ar zemu darbaspēka ietilpību; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana.
Kvalificētu, labi atalgotu darbavietu trūkums	Saiknē ar iepriekšējo faktoru – pretrunīga situācija, kas pieprasa inovatīvus risinājumus. Inovāciju aktuālā nepieciešamība rada arī maksimālu spiedienu tās izstrādāt un īstenot. Situācija mudina darbaspējas vecuma iedzīvotājus, tai skaitā jaunienācējus, maksimāli akcentēt savas uzņēmējdarbības attīstības iespējas, kā arī izmantot attālinātās nodarbinātības iespējas. Arī šai	Kredītresursu nepieejamība lauku teritorijās, potenciālajiem uzņēmējdarbības uzsācējiem nepietiekams starta finansējums. Visa teritorija nav pietiekami pievilcīga jaunienācējiem, nepietiekama pamatpakalpojumu pieejamība izglītības un veselības jomās, sevišķi lauku teritorijās. Salīdzinoši zems informētības līmenis	Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošanai; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem; Atbalsts attālināto darbavietu, kopstrādes telpu izveidei; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana; Teritorijas mārketinga, pozicionējot to kā pievilcīgu vidi investīcijām,	Pakalpojumu pieejamības un kvalitātes samazināšanās lauku teritorijās. Piemērota dzīvojamā fonda un vides kvalitātes trūkums. Finansējuma pieejamības trūkums.	Faktora izmaiņas ar SVVAS līdzekļiem vērtējamās kā vidējas. Ieteicamās darbības ir: Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošanai; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem; Atbalsts attālināto darbavietu, kopstrādes telpu izveidei; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana; Teritorijas mārketinga, pozicionējot to kā pievilcīgu vidi investīcijām,

	gadījumā ir mainījies akcents no „meklēju darbu” uz „izveidoju sev darbavietu”.	par attālināto nodarbinātību.	uzņēmējdarbībai ar augstu pievienoto vērtību.		uzņēmējdarbībai ar augstu pievienoto vērtību.
Energoresursu krīze, kontekstā ar ES Zaļā kursa uzstādījumiem	Teritorija ir bagāta ar dabas resursiem, tai skaitā – enerģētiskajiem resursiem. Tie tiek operatīvi izmantoti, tai skaitā – pašvaldību līmenī. Teritorijā ir daudz zemnieku saimniecību, pārtikas ražotāju, mājražotāju, kas spēj nodrošināt piegādes vietējam patēriņam.	Neliels skaits inovatīvu, ekotehnoloģijās balstītu risinājumu teritorijā. Atsevišķi risinājumi ir tuvāki demonstrāciju objektiem, tie nesniedz reālu ieguldījumu. Sabiedrībā kopumā ir zems izpratnes līmenis par Zaļā kursa virzieniem, kā arī par praktisku un efektīvu ekotehnoloģiju pielietojumu. Teritorijas plašums un retais apdzīvotības līmenis ir apgrūtinājums īso piegādes ķēžu ieviešanai. Tāpat to kavē pašvaldību neskaidrā nostāja attiecībā uz iestāžu reorganizāciju, kā arī cilvēkresursu	Atbalsts ekotehnoloģijām, ES Zaļā kursa pasākumiem; Atbalsts energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem gan sabiedriskajā, gan uzņēmējdarbības sektorā; Informatīvie un izglītojošie pasākumi ES Zaļā kursa jautājumos, vietējo resursu izmantošanā, īso piegādes ķēžu izveidē. Aktīva pašvaldību iesaiste īso piegādes ķēžu ieviešanā, kā arī ekotehnoloģiju projektu īstenošanā. Paplašināta sadarbība ar blakus esošajiem reģioniem. Energokopienų attīstība.	Birokrātiskais slogs jaunu tehnoloģiju un procesu ieviešanā kā publiskajā, tā privātajā sektorā. Kredītresursu nepieejamība. Tehnoloģiju augstās izmaksas, korelācijā ar pārskatāmā periodā gūstamajiem ieņēmumiem.	Faktora izmaiņas ar SVVAS līdzekļiem vērtējamās kā nelielas. Ieteicamās darbības ir: Atbalsts ekotehnoloģijām, ES Zaļā kursa pasākumiem; Atbalsts energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem gan sabiedriskajā, gan uzņēmējdarbības sektorā; Informatīvie un izglītojošie pasākumi ES Zaļā kursa jautājumos, vietējo resursu izmantošanā, īso piegādes ķēžu izveidē.

		kapacitāte pašvaldībās.			
Pilsoniskās sabiedrības aktivitāte	Vēsturiski spēcīgs NVO sektora pārklājums; Vairākas spēcīgas NVO teritorijā – Viduslatgales pārnovadu fonds, biedrība „Baltā māja”, Pozitīvi vērtējama Preiļu novada pašvaldības augstā gatavība izveidot iedzīvotāju padomes; Pēc Covid 19 ierobežojumu atcelšanas atjaunojas iedzīvotāju interese par pilsoniskās sabiedrības jautājumiem; ATR ir radījusi situāciju, kurā lauku pagastos pašvaldības ietekme ir būtiski samazinājusies, tas veicina pilsoniskās sabiedrības aktivitāti savas dzīves kvalitātes uzlabošanā. Stabilizējušies zemnieki, uzņēmēji, kas vairāk iesaistās	ATR sekas, pašvaldību pārvalde ir būtiski attālinājusies no iedzīvotājiem. Līvānu novada pašvaldības rezervētā nostāja attiecībā uz iedzīvotāju padomju izveidi. Covid 19 sekas, mainīta komunikācijas kultūra un sabiedriskās dzīves paradumi; NVO sektora līderu novecošanās; Iedzīvotāju skaita samazināšanās teritorijā; Nodarbinātības iespēju pieaugums, kas atstāj mazāk brīvā laika sabiedriskajām aktivitātēm.	Pašvaldību atvērtība pilsoniskās sabiedrības, kopienu un NVO iniciatīvām, to respektēšana – līdzsvaroti, gan Preiļu, gan Līvānu novados. Informatīvi un izglītojoši pasākumi, kas pamato aktīvas pilsoniskās sabiedrības lomu teritorijas attīstībā; Palielināts akcents tieši NVO sektora aktivitātēm; Viedo ciemu, aktīvo kopienu kustības attīstība; Sadarbība ar citiem reģioniem, labākās prakses pārnese.	Jaunu NVO līderu trūkums; Pašvaldību pasīvā nostāja attiecībā uz kopienu, NVO aktivitātēm; Finansējuma trūkums kvalitatīvām aktivitātēm; Kopējas attīstības vīzijas trūkums.	Faktora izmaiņas ar SVVAS līdzekļiem vērtējamās kā būtiskas. Ieteicamās darbības ir: Inovatīvu sabiedriskā sektora projektu attīstība; Informatīvi un izglītojoši pasākumi, kas pamato aktīvas pilsoniskās sabiedrības lomu teritorijas attīstībā; Palielināts akcents tieši NVO sektora aktivitātēm; Viedo ciemu, aktīvo kopienu kustības attīstība; Sadarbība ar citiem reģioniem, labākās prakses pārnese.

	sabiedriskās aktivitātēs.				
Tūrisma pakalpojumu nodrošinājums	Izteikti tūrisma reģioni – Aglona, Preiļi, Līvāni. To attīstībai piemēroti dabas un kultūrvēstures resursi. Izveidotas tradīcijas tūrisma jomā, īpaši izceļams Aglonas reģions. Izveidoti oriģināli, saistoši tūrisma piedāvājumi – „Hand made Latgola”, „Jašas podi”, u.c.	Tūrisma piedāvājums ir salīdzinoši vienkāršs; Liela koncentrācija Aglonas reģiona, savukārt, citur teritorijā tūrismam vēl ir attīstības iespējas; Piedāvājumam trūkst oriģinalitātes; Nav stabilas sadarbības un kooperācijas starp tūrisma pakalpojumu sniedzējiem.	Tūrisma sadarbības tīklu veidošana; Iesaiste starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektos, kas saistīti ar oriģinālu tūrisma produktu, sadarbības tīklu izveidi; Apmācības un informatīvā atbalsta nodrošinājums tūrisma uzņēmējiem. Tūrisma jomā mazāk attīstīto teritoriju iesaiste. Kopienas tūrisma produktu izveide. Sakrālā mantojuma efektīvāka integrācija tūrismā.	Apmeklējuma kritums vienveidīgā piedāvājuma rezultātā. Aglonas kā teritorijas tūrisma reģiona aktualitātes samazināšanās, kas saistāma ar tās lielākās mērķa grupas novecošanos. Pastiprināta tūrisma uzņēmēju konkurence, kam var sekot uzņēmumu skaita samazināšanās.	Faktora izmaiņas ar SVVAS līdzekļiem vērtējamās kā būtiskas. Ieteicamās darbības ir: Tūrisma sadarbības tīklu veidošana; Iesaiste starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektos, kas saistīti ar oriģinālu tūrisma produktu, sadarbības tīklu izveidi; Apmācības un informatīvā atbalsta nodrošinājums tūrisma uzņēmējiem. Kopienas tūrisma produktu izveide, tūrisma nozares integrācija sabiedriskajās aktivitātēs.
Augsta vēsturisko vērtību sistēmas prioritāte. Vienlaikus inovāciju trūkums	Izteikta teritorijas identitāte, piederība Latgales vēsturiskajai zemei; Sabiedrības vērtējumā ļoti augsta tradicionālo vērtību prioritāte, tai	Sakrālā mantojuma saglabāšanā ieguldītie līdzekļi ir neproporcionāli lieli, samērojot ar sociāli ekonomisko devumu teritorijas attīstībai.	Palielināta inovāciju loma sabiedriskajā sektorā, inovāciju integrācija tradicionālās kultūras vērtību saglabāšanā un interpretācijā;	Līdz ar paaudžu nomaiņu samazinās tradicionālo vērtību pievilcība, secīgi –	Faktora izmaiņas ar SVVAS līdzekļiem vērtējamās kā būtiskas. Ieteicamās darbības ir: Palielināta inovāciju loma sabiedriskajā sektorā, inovāciju integrācija tradicionālās kultūras vērtību saglabāšanā un interpretācijā;

sabiedriskajā sektorā	skaitā jaunākajā paaudzē; Nozīmīgi resursi novirzīti sakrālā mantojuma saglabāšanai; Būtiska reliģijas loma sabiedrībā; Saglabāti tradīciju svētki gan ģimenē, gan sabiedriskajās norisēs, tradīcijas pārmantojamība;	Sabiedriskajā sektorā trūkst inovatīvu projektu, pasākumu, risinājumu; Jaunākajai paaudzei tradīciju izpausmes kļūst mazāk pievilcīgas; Skatījums uz sabiedriskās dzīves norisēm, kā arī uz infrastruktūras pielietojumu ir tradicionāls; Inovācijas tiek īstenotas pasīvi, netiek novērtēta to nozīme.	Informācijas apjoma par ES jaunajām tendencēm palielināšana teritorijā, pielāgojot to teritorijas specifikai un mērķa grupu uztverei; Starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektu izstrāde, koncentrējoties uz jaunajiem ES virzieniem, pieredzes apmaiņas pasākumu organizācija, praktisko piemēru demonstrācija; Izglītojoši un informatīvi pasākumi par inovāciju praktisko nozīmi sabiedriskajam, uzņēmējdarbības un pašvaldību sektoram	teritorija zaudē savu raksturu un pievilcību, nepiedāvājot laikmetīgus risinājumus tradīcijas transformācijai; Ieguldījumi tradicionālajā un sakrālajā mantojumā saglabājas neproporcionāli augsti, tie neveido atbilstošu pievienoto vērtību.	Informācijas apjoma par ES jaunajām tendencēm palielināšana teritorijā, pielāgojot to teritorijas specifikai un mērķa grupu uztverei; Starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektu izstrāde, koncentrējoties uz jaunajiem ES virzieniem, pieredzes apmaiņas pasākumu organizācija, praktisko piemēru demonstrācija; Izglītojoši un informatīvi pasākumi par inovāciju praktisko nozīmi sabiedriskajam, uzņēmējdarbības un pašvaldību sektoram
------------------------------	---	---	---	--	---

Nosakot galvenās vajadzības un potenciālās attīstības jomas, VRG ņēma vērā arī iespējamo pieejamo finansējuma apjomu, cilvēkresursus un VRG kapacitāti. Būtiskākās izvēlētas atbalstāmās uzņēmējdarbības jomas veido būtisku vietējās nodarbinātības daļu, balstās uz vietējiem resursiem un vietējo iedzīvotāju zināšanām vai prasmēm.

Būtiskākās atbalstāmās sabiedriskās aktivitātes jau esošajā situācijā iesaista plašu interesentu loku, balstās uz vietējo iedzīvotāju prasmēm, interesēm un veicina apdzīvotības saglabāšanos, kā arī nākotnē potenciāli spēj radīt uzņēmējdarbību, kuras rezultātā rodas preces vai pakalpojumi, kas ir pieprasīti tirgū.

Prioritāri atbalstāmie pakalpojumi ir nozīmīgi vietējas kopienas pastāvēšanai un attīstībai, veicinās apdzīvotības saglabāšanos, kā arī būs pieejami pēc iespējas plašākam iedzīvotāju lokam (veidojot vienmērīgu un ekonomiski pamatotu pakalpojumu pieejamības pārklājumu), iespējams, ka to izmantošanā nākotnē būs ieinteresēti arī citu teritoriju iedzīvotāji, veicinot pakalpojumu pārdošanas iespējas.

Ieteicamie risinājumi SVVAS ietvaros ir saistīti gan ar rīcību izveidošanu, gan ar sadarbības projektu tēmu izstrādi, gan ar vērtēšanas kritēriju izstrādi, kas atspoguļojas vairākās jomās.

Problēma	SVVAS prognozējamās ietekmes apjoms	Ieteicamie risinājumi SVVAS ietvaros
Iedzīvotāju skaita samazināšanās	Minimāls	Atbalsta instrumenti jaunatnes aktivizēšanai; Akcentēts atbalsts jaunajiem uzņēmējiem; Kvalitatīva dzīves vide ģimenēm ar bērniem, jauniešiem; Teritorijas pievilcības palielināšana.
Iedzīvotāju novecošanās	Minimāls	Pakalpojumu pieejamība senioriem; Mūžizglītības pieejamība visu vecumu iedzīvotājiem; Atbalsta pasākumi senioru nodarbinātībai; Pievilcīga dzīves vide visu vecumu iedzīvotājiem.
Darbaspēka trūkums	Neliels	Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošana; Atbalsts uzņēmējdarbībai ar zemu darbaspēka ietilpību;

		Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana.
Energoresursu sadārdzinājuma krīze	Neliels	Atbalsts ekotehnoloģijām, ES Zaļā kursa pasākumiem; Atbalsts energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem gan sabiedriskajā, gan uzņēmējdarbības sektorā; Informatīvie un izglītojošie pasākumi ES Zaļā kursa jautājumos, vietējo resursu izmantošanā.
Kvalificētu, labi atalgotu darbavietu trūkums	Vidējs	Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošanai; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem; Atbalsts attālināto darbavietu, kopstrādes telpu izveidei; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana; Teritorijas mārketinga, pozicionējot to kā pievilcīgu vidi investīcijām, uzņēmējdarbībai ar augstu pievienoto vērtību.
Sabiedrības pilsoniskās aktivitātes samazināšanās	Būtisks	Inovatīvu sabiedriskā sektora projektu attīstība; Informatīvi un izglītojoši pasākumi, kas pamato aktīvas pilsoniskās sabiedrības lomu teritorijas attīstībā; Palielināts akcents tieši NVO sektora aktivitātēm.
Tūrisma pakalpojumu vienveidība, kvalitātes samazināšanās	Būtisks	Tūrisma sadarbības tīklu veidošana; Iesaiste starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektos, kas saistīti ar oriģinālu tūrisma produktu, sadarbības tīklu izveidi; Apmācības un informatīvā atbalsta nodrošinājums tūrisma uzņēmējiem.
Inovāciju trūkums sabiedriskajā sektorā	Būtisks	Akcentēts atbalsts inovatīviem sabiedriskā sektora projektiem; Jaunā perioda SVVA stratēģijā iestrādāta skaidra inovāciju definīcija un izpratne;

		Izglītojoši un informatīvi pasākumi par inovāciju praktisko nozīmi sabiedriskajam, uzņēmējdarbības un pašvaldību sektoram.
Teritorijas relatīvi konservatīvais raksturs, jauno ES virzienu lēna ieviešana praksē	Būtisks	Palielināta inovāciju loma sabiedriskajā sektorā, inovāciju integrācija tradicionālās kultūras vērtību saglabāšanā un interpretācijā; Informācijas apjoma par ES jaunajām tendencēm palielināšana teritorijā, pielāgojot to teritorijas specifikai un mērķa grupu uztverei; Starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektu izstrāde, koncentrējoties uz jaunajiem ES virzieniem, pieredzes apmaiņas pasākumu organizācija, praktisko piemēru demonstrācija.

STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBAS NOVĒRTĒJUMS

Iepriekšējā plānošanas periodā atzīmējama VRG darbības pozitīvā ietekme sadarbībā ar kaimiņu teritorijām, īpaši tūrisma un amatniecības, mājražošanas jomās.

Uzskatāms, ka VRG īstenoto starpterritoriālo un starpvalstu sadarbības projektu un sadarbības tīklu uzturēšanas pasākumu rezultātā jūtam labumu guvuši arī uzņēmēji, tāpat īstenotas izglītību un veselīgu dzīvesveidu atbalstošas aktivitātes.

PASĀKUMĀ "STARPTERRITORIĀLĀ UN STARPVALSTU SADARBĪBA" ĪSTENOTIE PROJEKTI 2014.- 2022. G. PERIODĀ

Projekta nosaukums	Sadarbības partneri	Projekta īss apraksts	Projektā īstenotās aktivitātes
"Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstība"	Vadošais partneris: "Publisko un privāto partnerattiecību biedrība „Zied zeme”"; Biedrība "Preiļu rajona partnerība": sadarbības partneris	Vietēja mēroga sadarbības projekts, kas veicina Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstību.	Labvēlīga vide uzņēmējdarbībai un vietējās ekonomikas stiprināšanai, teritorijas potenciāla attīstība, dabas un kultūras resursu ilgtspējīga izmantošana un saglabāšana.
"Bites – Medus - Cilvēki"	Vadošais partneris – biedrība "Saldus rajona attīstības biedrība". Partneri: biedrība "Preiļu rajona	Veicināt biškopības nozares attīstību sadarbības partneru teritorijās, veidojot jaunas saites un stiprinot biškopju –	Biškopības nozares ekspertu tikšanās organizēšana . Izglītojošu semināru organizēšana

	partnerība”, biedrība “Kandavas partnerība, biedrība „Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi,, vietējās rīcības grupas no Moldovas, Lietuvas un Igaunijas.	VRG – vietējo uzņēmēju sadarbību starptautiskā un starpteritoriālā līmenī, organizējot pieredzes apmaiņas, braucienus, izglītojošus seminārus un piedaloties prezentācijas pasākumos.	biškopjiem pārstrādes un tirdzniecības jomā, Pieredzes braucienu organizēšana pie profesionāliem biškopjiem, Biškopju dalība prezentācijas pasākumos, Sabiedrības izglītošanas pasākumi. Tika organizētas Atvērtās dienas biškopības saimniecībās. Projekta ietvaros tika izveidots video stāsts par katras projektā iesaistītās VRG biteniekiem. Tika izveidota un izdota grāmata Bites – Medus – Cilvēki, grāmatas tika dāvinātas novadu bibliotēkām.
“Velo tūrisma attīstība Austrumlatvijā, pieslēdzoties starptautiskajam Velomaršrutu tīklam”	Vadošais partneris: Biedrība “Ludzas rajona partnerība”. Partneri: biedrība „Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi,,”, biedrība "Balvu rajona partnerība", biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība, biedrība "Krāslavas rajona partnerība", biedrība „SATEKA”, biedrība “Preiļu rajona partnerība”.	Veicināt velotūrisma attīstību Austrumlatvijas reģionā, marķējot velo maršrutu no Gulbenes līdz Lietuvas robežpunktam "Ēģipte" (kas savienojau esošos EuroVelo 11 maršruta posmus un iekļauj "Greenways - seno dzelzceļu" velo maršrutu), tādējādi popularizējot Austrumlatviju kā Eiropas velo tūrisma galamērķi, sekmējot klimta pārmaiņu mazināšanos ceļojot „zaļi” un sekmējot uzņēmējdarbības attīstību velomaršruta	Atklāšanas konference, Stratēģijas izstrāde semināru cikli, Velomaršruta marķēšana, Austrumlatvijas velomaršrutu kartes izstrāde un izdruka, Velomaršruta apstāšanās vietu aprīkošana, Velomaratons, projekta gala konference.

		piegulošajās teritorijās.	
“Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā”	Vadošais partneris: Biedrība “Ludzas rajona partnerība”. Partneri: biedrība „Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi,,, biedrība "Balvu rajona partnerība", biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība, biedrība "Krāslavas rajona partnerība", biedrība “Preiļu rajona partnerība”.	Veicināt uzņēmējdarbības attīstību Latgalē, izmantojot e-vides piedāvātās iespējas un apmācot uzņēmējus darbam ar tūristiem.	Projekta atklāšanas konference, Latgales uzņēmējdarbības attīstības stratēģijas izstrāde, semināru cikli, projekta noslēguma konference. Projekta ietvaros notika semināri zoom platformā un klātienēs pieredzes braucieni pa tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietām.

Biedrība “Preiļu rajona partnerība” sadarbības partnera statusā ir iesaistījusies kopumā četrus starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības projektu īstenošanā. Divi no šiem projektiem ir veicinājuši uzņēmējdarbības vides attīstību teritorijā, un divi – tūrisma attīstību, veicinot digitalizāciju un velotūrisma attīstību, kā arī teritorijas atpazīstamību kopumā.

Starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības projektu īstenošanas procesā biedrība “Preiļu rajona partnerība” ir efektīvi izmantojusi savas stiprās puses, ievērojot teritorijas attīstības vajadzības, un sniedzot būtisku ieguldījumu gan mērķa grupas iesaistes, gan jauno ES tendenču veicināšanas jomās. Piesaistot EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta finansējumu, ir īstenots projekts “Es Dienvidlatgalē varu”.

Projekts	Finanšu avots	Mērķis, galvenās aktivitātes
“Es Dienvidlatgalē varu”. Vadošais partneris – Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi”, sadarbības partneri : Preiļu rajona partnerība, Krāslavas rajona partnerība, "Henric Johansson Consult" (Norvēģija)	Aktīvo iedzīvotāju fonds. Stratēģiskais projekts.	Projekta mērķis ir veicināt pilsonisko izpratni un apziņu par Dienvidlatgales iedzīvotāju līdzdalības lomu un nozīmi demokrātiskās valsts attīstībā. Projekta mērķa īstenošanai trīs vietējās rīcības grupas, kuru darbības teritorija aptver visu Dienvidlatgales teritoriju, izstrādāja “Dienvidlatgales demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstības stratēģiju 2020. – 2026. gadam”, lai īstenotu kopīgas aktivitātes vietējo iedzīvotāju pilsoniskās sabiedrības un līdzdalības stiprināšanai, zināšanu un izpratnes veicināšanai par demokrātijas kultūru, kā arī sociālo taisnīgumu. Projekta aktivitātes ir vērstas uz “Dienvidlatgales demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstības

		stratēģiju 2020.-2026. gadam” un vietējo iedzīvotāju izpratnes veidošanu.
--	--	---

SADARBĪBAS PARTNERI

Analizējot biedrības “Preiļu rajona partnerība” sinerģiju ar citām nozīmīgākajām teritorijas NVO, kā būtiskākie sadarbības partneri atzīmējami:

Nodibinājums “Viduslatgales pārnovadu fonds”;

Biedrība “Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs”;

Biedrība “Preiļu NVO centrs”;

Biedrība „Baltā māja”;

Biedrība “Partnerība „Kaimiņi”;

Biedrība “Krāslavas rajona partnerība”;

Biedrība “Ludzas rajona partnerība”;

Biedrība “Rēzeknes novada partnerība”.

Kopīgu aktivitāšu organizēšana sadarbībā ar minētajām organizācijām, ir ievērojami paplašinājusi biedrības “Preiļu rajona partnerība” darbības lauku, sevišķi pilsoniskās sabiedrības un sociālā atbalsta jomās. Abi minētie darbības virzieni 2014.- 2022. gadu periodā LEADER programmas aktivitātēs un īstenotajos projektos aptverti mazāk, un sadarbības aktivitātes tiešā veidā ir kompensējušas šos trūkumus.

SADARBĪBAS VAJADZĪBAS

Aktuālās starpreģionālās un starptautiskās sadarbības vajadzības 2023. – 2027.gada plānošanas periodā ir:

- Sabiedriskā labuma projektu satura dažādošana un inovāciju pieaugums šajā jomā, jaunāko ES tendenču ieviešana, kultūras un sociālās dzīves bagātināšana;
- Viedo ciemu kustības aktivizēšana, ietverot gan pieredzes apmaiņas un informatīvos pasākumus, gan arī nodrošinot regulāru konsultatīvo atbalstu topošo Viedo ciemu kopienām;
- Sakrālā un tradicionālās kultūras mantojuma pievienotās vērtības audzēšana, šī mantojuma integrācija tūrisma aktivitātēs, moderno tehnoloģiju pielietojums šai jomā;
- Tūrisma uzņēmēju sadarbības tīklu veidošana. Ņemot vērā to, ka teritorijā tūrisms ir salīdzinoši aktīva joma, secināms, ka individuālo pakalpojumu sniedzēju skaits ir sasniedzis to līmeni, kurā nepieciešama sadarbība, koordinācija un efektivitātes palielināšana. Tāpat nepieciešama tūrisma pakalpojumu dažādošana, to kvalitātes uzlabošana;
- Īsās piegādes ķēdes, zaļais iepirkums, ES zaļā kursa aktivitātes. Ņemot vērā biedrības “Preiļu rajona partnerība” pozitīvo pieredzi projektos kā sadarbības partnerim, kā arī to, ka minētās tēmas nav šīs organizācijas stiprākā puse, ieteicams iesaistīties šo tēmu projektos kā sadarbības partnerim.
- Mūsdienīgas vienotas saturiskās un vizuālās identitātes veidošana, vienoti, apjomīgi mārketinga pasākumi un zīmola ieviešanas stratēģija teritorijas pievilcības, popularizēšanas un ekonomiskās aktivitātes vairošanai.

VĪZIJA

Preiļu - Līvānu novadu partnerības “Kūpā” teritorija ir pievilcīga, ērta un interesanta dzīves vide, kurā visu cienītas tradicionālās vērtības iegūst mūsdienīgas izteiksmes formas. Vieta, kurā mantojums rada pamatu jauninājumiem, sadarbībai un izaugsmei.

Cilvēkiem ir pietiekošas nodarbinātības, izaugsmes un pašizpausmes iespējas, ir attīstīta savstarpējā sadarbība starp dažādām dzīves sfērām un apdzīvotajām vietām, veidojot dzīvīgumā virmojošu kopējo partnerības teritoriju.

Iedzīvotāju dzīvesveidu un darba stilu raksturo kristīgās vērtības, atvērtība jaunām iespējām, cieņa pret darba un dabas vidi, sociālā atbildība pret kopienu.

MĒRĶI

Vīzijas īstenošanai ir izvirzīti stratēģiskie mērķi:

M1 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai.

M2 Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām.

M3 Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām.

STRATĒGISKĀS/ HORIZONTĀLĀS PRIORITĀTES

Stratēģiskās/horizontālās prioritātes:

1. Inovācijas sabiedriskajā sektorā:

Veiktā pētījuma ietvaros ir secināts, ka visas teritorijā identificētās LEADER programmas inovācijas ir koncentrētas uzņēmējdarbības sektorā. Sabiedriskā labuma projektos kopumā nav identificējams neviens inovatīvs projekts. Tā kā iepriekšējā plānošanas periodā inovāciju ieviešanas līmenis uzņēmējdarbības sektorā vērtējams kā labs, tad šai periodā ir nepieciešams paaugstināt inovāciju īpatsvaru sabiedriskajā sektorā. Minētajam nolūkam ir izvirzīta konkrētā prioritāte. Tās ietver inovatīvu risinājumu identificēšanu sabiedriskā labuma projektos, inovāciju veicināšanu šajā jomā, kā arī konsultatīvo un informatīvo atbalstu šādu projektu īstenošanai.

2. Sadarbības ceļu veidošana un jaunu, sadarbību veicinošu metožu ieviešana sociālekonomiskai labklājībai, kā arī kopienu saliedētībai un attīstībai:

Fokusgrupu norises laikā, kā arī analizējot citu pieejamo informāciju, tika konstatēts, ka, neraugoties uz salīdzinoši labi attīstītu mazo uzņēmējdarbību teritorijā, it īpaši tūrisma jomā, trūkst uzņēmēju savstarpējās sadarbības risinājumu, kas padarītu efektīvāku katra individuālo uzņēmējdarbību. Tāpat

ir vāji attīstīti starpsektorālie sadarbības modeļi, piemēram: uzņēmējs - NVO – ciemata kopiena. 2023. – 2027. gada plānošanas periods, kā arī ES jaunākās tendences kopumā ir izteikti vērsta uz kopienas sadarbības modeļu attīstību, tajos integrējot gan uzņēmējus, gan sabiedrisko sektoru. Šīs prioritātes ietvaros tiek sekmēti sadarbības modeļi gan starp uzņēmējiem, gan starp dažādiem sektoriem, tai skaitā tādu metožu kā īsās piegādes ķēdes, kopienu tūrisms, Viedie ciemi iedzīvināšana teritorijā.

3. Tūrisma, atpūtas infrastruktūras un pakalpojumu potenciāls vietējiem iedzīvotājiem un viesiem:

Konkrētā prioritāte ir vērsta uz teritorijas bagāto tūrisma, atpūtas un rekreācijas resursu pieejamības palielināšanu tieši vietējiem iedzīvotājiem, jo nozīmīgā daļā fokusgrupu tika identificētas, ka iedzīvotājiem trūkst pieejas publiskajiem ūdeņiem, kvalitatīvu peldvietu, atpūtas vietu, pastaigu taku dabā. Iepriekšējā plānošanas periodā izveidoto objektu un servisu pamata fokuss ir bijusi tieši tūrisma pakalpojumu sniegšana, turklāt izveidotie pakalpojumi ir identificējami kā salīdzinoši vienveidīgi. Līdz ar to, šīs prioritātes ietvaros tiek veicināta gan dabas resursu pieejamība vietējiem iedzīvotājiem kvalitatīvai atpūtai un tūrisma attīstībai teritorijas iekšienē, gan tūrisma pakalpojumu dažādošana un kvalitātes paaugstināšana ienākošā tūrisma viesiem.

4. Kultūrvēsturiskā, t.sk. sakrālā, kulinārā mantojuma pievienotās vērtības palielināšana:

Šīs prioritātes izvirzīšana pamatā ir balstīta pētījuma atklātajos datos, kas uzrāda, gan to, ka teritorijas iedzīvotāju vērtību skalā kultūrvēsturiskais, tradicionālais mantojums ieņem izteikti augstu prioritāti, gan arī to, ka šī mantojumā saglabāšanā ieguldītais finansējums ir neproporcionāli augsts, samērojot ar tā radīto atdevi iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā. Kā risinājums, vienlaikus, teritorijas iedzīvotāju vērtības izpratnei un ieguldītā finansējuma efektivitātei, ir izvirzīta minētā prioritāte. Prioritāte paredz akcentēt teritorijas kultūrvēsturisko mantojumu formās, kas rada pievienoto vērtību tūrismā, ekonomikas attīstībā vai kopienas stiprināšanā. Prioritātes ietvaros tiek sniegts atbalsts un konsultācijas individuālo projektu īstenošanai, tāpat šīs prioritātes iedzīvināšanai ir paredzēti starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības projekti.

5. Spilgts, kvalitatīvs un daudzveidīgs kultūras un mūžizglītības piedāvājums:

Prioritāte balstās fokusgrupu dalībnieku izteiktajās vajadzībās, kas spilgti raksturo izmaiņas sabiedrībā periodā pēc Covid19 pandēmijas beigām. Ir pieaugusi vēlme pēc socializēšanās, kultūras un mūžizglītības pasākumiem, tai pašā laikā – iedzīvotājos vērojama lielāka pasivitāte un noslēgtība, kuras pārvarēšanai ir nepieciešams laiks, kā arī kvalitatīvi pasākumi, kas mudinātu atsākt veselīgu sociālo dzīvi. Tāpat šīs prioritātes ietvaros tiek akcentēta tendence, kas mudina nodrošināt mācīšanos, kvalitatīvu mācīšanos, visa mūža garumā, tādējādi saglabājot gan ekonomisko aktivitāti, gan kvalitatīvu dzīvildzi. Ņemot vērā teritorijas iedzīvotāju vecuma struktūru, kā arī apdzīvotības blīvumu, šīs prioritātes kontekstā pastiprināta uzmanība tiek pievērsta projektiem, kas piedāvā kvalitatīvus kultūras un mūžizglītības pasākumus, šai prioritātei seko arī pati VRG, gan izstrādājot starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības projektus, gan organizējot teritorijas aktivizēšanas pasākumus.

Mērķu īstenošanai tiek izvirzītas šādas rīcības:

M1 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai

R1 „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija”

R2 „Lauku biļete”

M2 Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām

R3 „Jauniešu iniciatīvas”

R4 „Aktīvās kopienas”

M3 Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām

R5 „Publiskā infrastruktūra”

R6 „Sakrālais mantojums”

R7 „Dzīvesprieks”

STRATĒGISKO/ HORIZONTĀLO PRIORITĀŠU SASKAŅOTĪBA AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Stratēgiskās/ horizontālās prioritātes un to saskaņotība pašvaldību un reģionālajos plānošanas dokumentos

Horizontālā prioritāte (uzsvars)	Saskaņotība pašvaldību un reģionālajos plānošanas dokumentos
Inovācijas sabiedriskajā sektorā.	PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: IP2 Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; IP3 Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki; IP4 Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība. Sniedz ieguldījumu visu PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas horizontālo prioritāšu virzībā. LĪVĀNU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: 1. Stratēģiskais mērķis „Prasmes” Ilgtermiņa prioritāte: Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība. 2. Stratēģiskais mērķis „Darbs”. Ilgtermiņa prioritāte: Uzņēmējdarbība un darba vietas. 3. Stratēģiskais mērķis „Ģimene” Ilgtermiņa prioritāte: Ģimenes labsajūta.
Sadarbības ceļu veidošana un jaunu, sadarbību veicinošu metožu ieviešana sociālekonomiskai labklājībai un kopienu	PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: IP1 Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi; IP2 Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; IP3 Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki; IP4 Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība. Sniedz ieguldījumu visu PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas horizontālo prioritāšu virzībā.

saliedētībai un attīstībai.	LĪVĀNU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: 1. Stratēģiskais mērķis „Prasmes” Ilgtērmiņa prioritāte: Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība. 2. Stratēģiskais mērķis „Darbs” Ilgtērmiņa prioritāte: Uzņēmējdarbība un darba vietas. 3. Stratēģiskais mērķis „Ģimene” Ilgtērmiņa prioritāte: Ģimenes labsajūta.
Tūrisma un atpūtas infrastruktūras un pakalpojumu potenciāls vietējiem iedzīvotājiem un viesiem.	PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: IP1 Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi; IP2 Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; IP3 Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki. Sniedz ieguldījumu visu PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas horizontālo prioritāšu virzībā. LĪVĀNU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: 1. Stratēģiskais mērķis „Prasmes” Ilgtērmiņa prioritāte: Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība. 2. Stratēģiskais mērķis „Darbs” Ilgtērmiņa prioritāte: Uzņēmējdarbība un darba vietas. 3. Stratēģiskais mērķis „Ģimene” Ilgtērmiņa prioritāte: Ģimenes labsajūta.
Kultūrvēsturiskā, t.sk. sakrālā, kulinārā mantojuma pievienotā vērtība.	PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: IP2 Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; IP3 Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki. Sniedz ieguldījumu visu PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas horizontālo prioritāšu virzībā. LĪVĀNU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: 1. Stratēģiskais mērķis „Prasmes” Ilgtērmiņa prioritāte: Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība. 2. Stratēģiskais mērķis „Darbs” Ilgtērmiņa prioritāte: Uzņēmējdarbība un darba vietas. 3. Stratēģiskais mērķis „Ģimene” Ilgtērmiņa prioritāte: Ģimenes labsajūta.
Spilgts, kvalitatīvs un daudzveidīgs kultūras un mūžizglītības piedāvājums.	PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: IP1 Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi; IP2 Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; IP3 Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki. Sniedz ieguldījumu visu PREIĻU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas horizontālo prioritāšu virzībā. LĪVĀNU NOVADA ilgtspējīgas attīstības stratēģijas: 1. Stratēģiskais mērķis „Prasmes”

	Ilgtermiņa prioritāte: Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība. 2. Stratēģiskais mērķis „Darbs” Ilgtermiņa prioritāte: Uzņēmējdarbība un darba vietas. 3. Stratēģiskais mērķis „Ģimene” Ilgtermiņa prioritāte: Ģimenes labsajūta.
--	---

STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS MĒRĶI

SADARBĪBAS VAJADZĪBAS

Balstoties identificētajās starptautiskās un starpterritoriālās sadarbības vajadzībās, kas ir:

- Sabiedriskā labuma projektu satura dažādošana un inovāciju pieaugums, jaunāko ES tendenču ieviešana;
- Viedo ciemu kustības aktivizēšana;
- Sakrālā un tradicionālās kultūras mantojuma pievienotās vērtības palielināšana, šī mantojuma integrācija tūrisma aktivitātēs;
- Uzņēmēju, tai skaitā tūrisma uzņēmēju, sadarbības tīklu veidošana. Īsās piegādes ķēdes, Zaļais publiskais iepirkums, ES Zaļā kursa aktivitātes.
- Teritorijas mūsdienīgas saturiskās un vizuālās identitātes veidošana, teritorijas vienoti mārketinga pasākumi un zīmola ieviešanas stratēģija.

SADARBĪBAS MĒRĶI

Tiek izvirzīti šādi starptautiskās un starpterritoriālās sadarbības mērķi:

M4. Inovāciju un jaunāko ES tendenču ieviešana teritorijā;

M5. Tradīciju pievienotās vērtības vairošana, starpnozaru sadarbības stiprināšana.

Šo mērķu īstenošanai ir definētas šādas starptautiskās un starpterritoriālās sadarbības projektu tēmas:

- Tradicionālā mantojuma pārceļšana jaunā kvalitātē, piešķirot tam pievienoto vērtību tūrismā, teritorijas atpazīstamībā un mūsdienu kultūrā;
- Ekonomiskās un enerģētiskās sadarbības modeļu veidošana lauku kopienās. Kopienas ekonomikas pilotpiedāvājumu veidošana;
- Aktīvo kopienu stiprināšana un identitāšu izstrāde, pieredzes apmaiņa un sadarbības veicināšana. Viedo ciemu kustības attīstība.

Sadarbības partneri Latvijā:

Biedrība „Partnerība Kaimiņi”, biedrība “Krāslavas rajona partnerība”, biedrība “Vidusdaugavas NVO centrs”, biedrība “Aizkraukles rajona partnerība”, biedrība “Rēzeknes novada partnerība”, nodibinājums “Madonas novada fonds”.

Vēlamie sadarbības partneri ārvalstīs:

Somija, Zviedrija, Austrija, Polija.

Īstenojot starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības projektus, tiek radīta jūtama ietekme uz visām stratēģiskajām/horizontālajām prioritātēm.

STRATĒGISKIE NOVĒRTĒJUMA RĀDĪTĀJI

Lai noteiktos laika posmos būtu iespējams noteikt stratēģijas ieviešanas progresu, kā arī izvērtēt, vai ir nepieciešami grozījumi stratēģijas ieviešanas gaitā, katram stratēģiskajam mērķim ir noteikti vairāki stratēģiskie novērtējuma rādītāji.

Stratēģiskais mērķis	Bāzes rādītājs/gads/periods	Sasniedzamais mērķu rezultātu rādītājs/gads/periods
M1 “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai.”	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā Bāze 2023.g. - 2033 <i>(avots: Lursoft statistika)</i>	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā 2025.g. - 2033 2027.g. – 2033
	Bezdarba līmenis % no darbības vecuma iedzīvotāju skaita vidēji VRG darbības teritorijā Bāze 31.12.2022. – 7,75% <i>(avots: NVA dati)</i>	Bezdarba līmenis % no darbības vecuma iedzīvotāju skaita vidēji VRG darbības teritorijā 2025.g. – 7,73% 2027.g. – 7,70%
M2 “Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām”	Palielinājies sabiedriskajās aktivitātēs iesaistīto jauniešu skaits lauku teritorijās Bāze 2023.g. - 0	Palielinājies sabiedriskajās aktivitātēs iesaistīto jauniešu skaits lauku teritorijās - 40 2025.g. – 20 2027.g. - 20

	NVO skaits VRG darbības teritorijā Bāze: 31.12.2022.g. – 270 <i>(Avots: Lursoft dati)</i>	NVO skaits VRG darbības teritorijā 2025.g. – 270 2027.g. – 270
M3 “Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām”	VRG darbības teritorijas apdzīvotajās vietās būtiski uzlabota publiskā infrastruktūra un palielinājusies vietas pievilcība Bāze: 2023. g. – 0	VRG darbības teritorijas apdzīvotajās vietās būtiski uzlabota publiskā infrastruktūra un palielinājusies vietas pievilcība – 4 2025.g. – 2 2027.g. – 2
	Sakrālā mantojuma objektos palielināts tūrisma piesaistes potenciāls, palielināta to pievienotā vērtība Bāze: 2023. g. - 0	Sakrālā mantojuma objektos palielināts tūrisma piesaistes potenciāls, palielināta to pievienotā vērtība - 2 2025.g. – 1 2027.g. – 1
	Ieviestas inovācijas sabiedriskajā sektorā Bāze: 2023. g. - 0	Ieviestas inovācijas sabiedriskajā sektorā – 2 2025.g. – 1 2027.g. – 1
	Dalībnieku skaits pašdarbības kolektīvos, pulciņos u.c. iniciatīvās VRG darbības teritorijā Bāze: 31.12.2022.g. - 4682 <i>(avots: pašvaldību dati)</i>	Dalībnieku skaits pašdarbības kolektīvos, pulciņos u.c. iniciatīvās VRG darbības teritorijā 2025.g. – 4682 2027.g. - 4690
	Iedzīvotāju vērtējums (“Pilnībā apmierina”, “Daļēji apmierina”) par dzīves vides kvalitāti VRG darbības teritorijā Bāze: 31.12.2022. g. – 55,05% <i>(avots: pašvaldību dati)</i>	Iedzīvotāju vērtējums (“Pilnībā apmierina”, “Daļēji apmierina”) par dzīves vides kvalitāti VRG darbības teritorijā 2025.g. – 55,08% 2027.g. – 56,0%

III RĪCĪBAS PLĀNS UZDEVUMU IZPILDEI

BIEDRĪBAS "PREIĻU - LĪVĀNU NOVADU PARTNERĪBAS "KŪPĀ" RĪCĪBAS PLĀNS 2023 – 2027. GADAM KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒGISKĀ PLĀNA 2023. – 2027. GADAM INTERVENCĒ "DARBĪBU ĪSTENOŠANA SASKAŅĀ AR VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU, TOSTARP SADARBĪBAS AKTIVITĀTES UN TO SAGATAVOŠANA"

Stratēģiskais mērķis M1 „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai”.

Nr.p.k.	Mērķis/Rīcība	LV- KLP stratēģiskā plāna atbilstošā apakš-pasākuma aktivitāte	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Maksimālā atbalsta intensitāte(%)	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa EUR vienam projektam	Atbalsta pretendenti	Iznākuma rādītāji
1.	R1 „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija”.	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas.	Nepārtraukta projektu pieņemšana (izvērtēšanas kārtā – kalendārais mēnesis)	40% 60% , ja projektā paredzēts pakalpojums pilsētā 65% , ja izpildās viens no šādiem kritērijiem: 1) Projektā paredzēta ražošana; 2) Projektā paredzēts pakalpojums lauku teritorijā. 75% , atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajos normatīvos aktos minētajos gadījumos ¹	EUR 100 000.00	Juridiska persona (izņemot biedrība un nodibinājums) vai fiziska persona, kura veic saimniecisku darbību un kuras apgrozījums ir ne vairāk kā 150 000 <i>euro</i> noslēgtajā gadā pirms projekta iesniegšanas.	Radīti vismaz 10 jauni vai uzlaboti esošie ar teritoriju saistīti produkti un/vai pakalpojumi (t.sk. mobilie (pārvietojamie) pakalpojumi)
2.	R2 „Lauku biļete”.	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	Vismaz 1 kārtā gadā	40% 65% , ja projektā paredzēta ražošana 60% , ja projektā paredzēts pakalpojums	Fiksētās summas maksājums	Fiziskas vai juridiskas personas, ja uzņēmums	Īstenoti vismaz 10 uzņēmējdarbības projekti saskaņā ar darījumdarbības plāniem

				75%, atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajos normatīvos aktos minētajos gadījumos ¹	EUR 15 000.00	reģistrēts ne vairāk kā 18 mēnešus pirms projekta iesniegšanas	
--	--	--	--	---	------------------	--	--

¹ Piemēro atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem, ja attiecas kāds no minētajiem gadījumiem – projekta iesniedzējs ir gados jauns lauksaimnieks, mazā lauku saimniecība vai projektā investīcijas paredzētas pamatpakalpojumiem lauku teritorijā izglītības, sociālā vai veselības jomā, vai arī projektā paredzētas neienesīgās investīcijas kvalitatīvu darba apstākļu uzlabošanai vai darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

Stratēģiskais mērķis M2 „Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām.”							
Nr. p.k.	Mērķis/Rīcība	LV- KLP stratēģiskā plāna atbilstošā apakš-pasākuma aktivitāte	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Maksimālā atbalsta intensitāte(%)	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa EUR vienam projektam	Atbalsta pretendenti	Iznākuma rādītāji
3.	R3 „Jauniešu iniciatīvas” <i>Jauniešu iniciatīvas, lai nodrošinātu iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā, kas ir īstenotas Latvijas lauku teritorijā.</i>	"Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"	Viena kārtā vienu reizi gadā	70% 90% , ja izpildās vismaz viens no šādiem kritērijiem: 1) projekts ietver inovācijas sabiedriskajā sektorā partnerības teritorijā*; 2) projekts ietver vairāku kopienu, pagastu jauniešu tīklošanos. 100% , ja: • projekta ietvaros aktivitātes paredzētas sadarbībā ar citu VRG teritoriju jauniešu organizācijām.	Fiksētās summas maksājums EUR 6000.00	Pašvaldība, jaunatnes organizācijas, biedrības vai nodibinājumi, kas veic darbu ar jaunatni.	Atbalstīti vismaz 4 jauniešu iniciatīvu projekti.
4.	R4 „Aktīvās kopienas” <i>Atbalsts kopienu kapacitātes stiprināšanai, izglītības, pieredzes apmaiņas aktivitātēm, ieguldījumiem nelielos, taču izšķirošos</i>	"Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"	Viena kārtā vienu reizi gadā	70% 90% , ja izpildās vismaz viens no šādiem kritērijiem: 1) projekts tiek īstenots kopienā, kurā nav pieejamas telpas un aprīkojums, kas kalpotu kopienas centra vajadzībām;	EUR 15 000.00	Biedrības un nodibinājumi	Atbalstīti vismaz 4 kopienu projekti. Vismaz 2 VRG darbības teritorijas ciemati ir saņēmuši atpazīstamības

	<i>dzīves kvalitātes uzlabojumos.</i> <i>Viedo ciemu izveide, atbalsts iedzīvotāju padomju darbam. Ciematu identitātes veidošana, raksturīgo pasākumu organizēšana. Nepieciešamības gadījumos – kopienas telpu izveide, aprīkošana.</i>			2) projekts ietver vairāku kopienu, pagastu, vai arī atšķirīgu nozaru tīklošanos; 3) projekta iesniedzējs ir saņēmis atpazīstamības zīmi "Viedais ciems" vai atzinību "Ceļā uz viedo ciemu" https://laukuforums.lv/lv/archives/tag/viedie-ciemi		zīmi “Viedais ciems” vai atzinību “Ceļā uz viedo ciemu” Kopienu aktivitātēs iesaistījušies, jaunas kompetences apguvuši vismaz 60 cilvēki.
--	---	--	--	--	--	--

Stratēģiskais mērķis M3 „Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām”							
Nr. p.k.	Mērķis/Rīcība	LV- KLP stratēģiskā plāna atbilstošā apakš-pasākuma aktivitāte	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Maksimālā atbalsta intensitāte(%)	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa EUR vienam projektam	Atbalsta pretendenti	Rezultātu rādītāji
5.	R5 „Publiskā infrastruktūra” <i>Būtiski infrastruktūras uzlabojumi, kas palielina teritorijas pievilcību un uzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāti.</i> <i>Pieejamas peldvietas, kvalitatīvas atpūtas vietas, norādes zīmes, objekti, kas veido vietas pievilcību</i>	"Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"	Viena kārtā vienu reizi gadā	70% 80%, ja: projekta iecere ir sabiedriski apspriesta, vietējiem iedzīvotājiem aktuāla un apstiprināta iedzīvotāju apspriedē (s).	EUR 100 000.00	Pašvaldības	Izveidoti vismaz 4 publiskās infrastruktūras objekti.
6.	R6 „Sakrālais mantojums” <i>Sakrālā mantojuma, t.sk. kapsētu un dievnamu saglabāšana, renovācija, neatliekamie remontdarbi. Šī mantojuma pieejamības</i>	"Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"	Viena kārtā vienu reizi gadā	70% 80%, ja: sakrālā mantojuma objekts ir iekļauts vietēja vai reģionālā mēroga tūrisma	EUR 20 000.00	Pašvaldības, reliģiskās draudzes, biedrības un nodibinājumi	Veikti uzlabojumi vismaz 4 sakrālā mantojuma objektos. Uzlabots vismaz 2 sakrālā mantojuma objektu stāvoklis,

	<i>palielināšana gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem, kā arī sakrālo funkciju nodrošināšana.</i>			apskates objektos un projekta pieteicējs ir pašvaldība. https://www.visitlivani.lv/lv/ko-darit/kulturvesture/ https://visitpreili.lv/lv/turisms/ko-darit-un-apskatit www.visitlatgale.lv https://latgale.travel 90%, ja: sakrālā mantojuma objekts ir iekļauts vietēja vai reģionāla mēroga tūrisma apskates objektos un projekta pieteicējs ir reliģiskā draudze, biedrība vai nodibinājums. https://www.visitlivani.lv/lv/ko-darit/kulturvesture/ https://visitpreili.lv/lv/turisms/ko-darit-un-apskatit www.visitlatgale.lv https://latgale.travel			padarot tos pieejamākus vietējiem iedzīvotājiem.
7.	R7 „Dzīvesprieks” <i>Kultūras, mūžizglītības, vides un sporta pasākumu un objekti dažādošana un kvalitātes paaugstināšana.</i> <i>Aprīkojums, neliela infrastruktūra, vides pieejamība.</i>	"Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"	Viena kārtā vienu reizi gadā	70% 80%, ja projekta iesniedzējs ir fiziska persona, pašvaldība, un izpildās viens no šādiem kritērijiem: - projekts ietver inovācijas sabiedriskajā sektorā partnerības teritorijā; - projekta iecere ir sabiedriski apspriesta un atbalstīta iedzīvotāju sanāksmēs. 90%, ja projekta iesniedzējs ir biedrība vai nodibinājums un izpildās viens no šādiem kritērijiem:	EUR 30 000.00	Fiziskas personas, Pašvaldības, biedrības un nodibinājumi	Atbalstīti vismaz 7 projekti Vismaz 7 teritorijas apdzīvotajās vietās uzlabojusies kultūras, mūžizglītības, vides un sporta pasākumu pieejamība iedzīvotājiem.

				a) projekts ietver inovācijas sabiedriskajā sektorā partnerības teritorijā; b) projekta iecere ir sabiedriski apspriesta un atbalstīta iedzīvotāju sanāksmēs.			
--	--	--	--	--	--	--	--

STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS PROJEKTI

IDENTIFICĒTĀS AKTUĀLĀS TĒMAS STARPREĢIONĀLAJAI UN STARPVALSTU SADARBĪBAI

Nr.	Projekta nosaukums	Pamatojums, galvenās darbības	“Preiļu – Līvānu novadu partnerības “Kūpā”” statuss	“Preiļu – Līvānu novadu partnerības “Kūpā”” finansējums	Pārējie sadarbības partneri
1.	Tradīcijas pievienotā vērtība. Tradīcijas transformācija. Tradicionālā mantojuma pārcelšana jaunā kvalitātē, piešķirot tam pievienoto vērtību tūrismā, teritorijas atpazīstamībā un mūsdienu kultūrā.	Respektējot, izceļot un cienot Latgales vēsturiskās zemes identitāti, kuras neatņemama dominante un unikalitātes kods ir kristīgā ticība, kā arī tradicionālā dzīvesveida vērtības, ir nepieciešams teritorijā esošo mantojumu pārcelt jaunā kvalitātē – piešķirot tam pievienoto vērtību tūrismā, teritorijas atpazīstamībā un mūsdienu kultūrā. Tāpat ir respektējama fokusgrupās visbiežāk minētā vēlme pēc inovatīvas, spilgtas un atraktīvas, mūsdienīgas kultūras un tūrisma vides. Vismaz daļēji šo vēlmi iespējams apmierināt, mūsdienīgi un radoši izmantojot sakrālā, kā arī tradicionālās kultūras mantojuma fiziskos, ideoloģiskos un vēsturiskos resursus. Plānotās darbības:	Vadošais partneris	Līdz EUR 50 000.00	„Partnerība „Kaimiņi” Krāslavas rajona partnerība

		- Modernās tehnoloģijas un elektroniskā vide sakrālā un tradicionālā (kulinārā, amatniecības, u.c.) mantojuma popularizēšanā; - Sakrālā un tradicionālā mantojuma tematisko ceļojumu veidošana (kartēšana, izpēte, maršrutēšana, u.c.); - Garīguma transformācijas mūsdienu sabiedrībā: iecietība, tolerance, iekļaujoša sabiedrība (piemēram, video rullīši ar pieredzes stāstiem, rakstu sērijas, lekcijas un citi pasākumi); - Sakrālā un tradicionālā mantojuma objekti kopienas sociālekonomiskās labklājības celšanā (ideju banku un vīziju veidošana, piemēram).			
2.	Kopienas ekonomika, kopienas enerģētika. Ekonomiskās un enerģētiskās sadarbības modeļu veidošana lauku kopienās. Kopienas ekonomikas pilotpiedāvājumu veidošana atsevišķos ciemos.	Teritorijas lielākie izaicinājumi ir: līderu trūkums, sadarbības trūkums, labais tēls un atpazīstamība, vāja sadarbība, maz mājražotāju, neattīstītas vietējās īsās piegādes ķēdes, zems informētības līmenis par ES jaunākajām iniciatīvām, vāja pilsoniskā un sabiedriskā līdzdalība, zems ienākumu līmenis, jauniešu un jauno uzņēmēju trūkums, vienveidīga sabiedriskā un kultūras dzīve. Būtiskākie resursi: tīra daba, skaistas ainavas, daudz ezeru un mežu, savvaļas dzīvnieku, putnu vērošanas iespējas, salīdzinoši (Latvijas mērogā) labs ceļu tīkls, bioloģiskās saimniecības. Savienojot identificētās problēmas ar resursiem, vēlamā rezultāta sasniegšanai tiek veiktas šādas darbības: - Apmācības uzņēmējiem energokopienas, īso piegādes ķēžu jomā; - Sadarbības produktu prototipi; - Pieredzes apmaiņa Vidusdaugavas teritorijā (kopienas sadarbības tīkls “Sēlijas salas” –	Vadošais partneris	Līdz EUR 50 000.00	Partnerība „Kaimiņi” Vidusdaugavas NVO centrs

		kopienu tūrisma pionieri Latvijā un ES) un kopienu iniciatīvas grupu apmācības; - Vienoti teritorijas mārketinga pasākumi.			
3.	„Viedi ciemi. Vieda zeme.” Aktīvo kopienu stiprināšana un identitāšu izstrāde, pieredzes apmaiņa un sadarbības veicināšana. Viedo ciemu kustības attīstība.	Nemot vērā teritorijas apdzīvotības līmeņa samazināšanos un ATR sekas, lauku reģionos aizvien lielāku nozīmi iegūst mazo apdzīvoto vietu pašorganizēšanās spējas, kompetentas „kopienas balss” formēšanās. Fokusgrupās Vidusdaugavas NVO centra teritorijas Krustpils daļā, kā arī Preiļu rajona partnerības teritorijā, tiek atzīmēts, ka šeit vēl nav nevienas kopienas ar oficiālu Viedā ciema statusu, taču tas ir ļoti nepieciešams. Pie tam, Krustpils fokusgrupās tiek atzīmēta bijušā novada identitātes problēma, pozitīvi tiek vērtēta Sēlijas identitātes izstrāde, kā arī aktīvā Viedo ciemu kustība Sēlijā. Līdzīga situācija ir partnerības „Kaimiņi” teritorijā – Sēlijas pusē ir izveidojušies Viedie ciemi, taču teritorijas Latgales daļā to vēl nav. Secīgi – projekta īstenošanas teritorijā ietilpst gan reģions, kura pieredze ir veiksmīgi multiplicējama, gan reģioni, kur tā nepieciešama. Papildus ļoti vēlama sadarbība ar Skandināvijas valstīm, kurās Viedo ciemu kustība jau ir stabila un ilgstoša.	Sadarbības partneris	Līdz EUR 25 000.00	Vadošais partneris Vidusdaugavas NVO centrs Partnerība „Kaimiņi” Aizkraukles rajona partnerība Vēlamie sadarbības partneri – Skandināvijas valstis, Austrija.
4.	Vietas zīmolvēstības nozīme tūrisma un uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai Nozare/ joma, kurā tiks īstenots sadarbības projekts - mārketinga, tūrisma/teritorijas atpazīstamības	Projekta mērķis - sekmēt teritorijas daudzveidīgu attīstību, sadarbojoties ar citu līdzīgu teritoriju partneriem, pārņemot vērtīgu pieredzi, gūstot jaunas zināšanas, izstrādājot teritorijas zīmola stratēģiju un radot jaunu pieeju vietas zīmola izmantošanas iespējām, kā arī apmācot mērķa grupas efektīgi lietot zīmolu dažādām aktivitātēm. Zīmols kļuvis par organizāciju un iestāžu vadības rīku, jo plašākajā izpratnē tas definē vērtības, mērķus, nākotnes vīziju, formē ikdienas pakalpojumus, maina organizāciju un iestāžu fokusu, definē mērķauditorijas.	Vadošais partneris	Līdz EUR 50 000.00	Ludzas rajona partnerība Uz projekta iesniegšanas brīdi tiks piesaistīti sadarbības partneri

	veicināšana, uzņēmējdarbības attīstība. Projekta ietvaros tiks izstrādāti teritoriju zīmoli - zīmolvedības un mārketinga komunikācijas stratēģija un vizuālās identitāte.	Projekta ietvaros tiks veikta esošās situācijas analīze, zīmola izstrādātāji dosies intervēt dažādu jomu, organizāciju pārstāvjus, lai izzinātu viedokļus par novadu atpazīstamību. Esošās situācijas analīze/pētījums aptver novadu dažādas mērķa grupas: novadu iedzīvotājus, uzņēmējus, pašvaldības, NVO pārstāvjus. Teritorijas analīzes mērķis: iegūt padziļinātu un vispusīgu izpratni par novadu identitātes aspektiem, vērtībām, pašuztveri, salīdzinošo vērtējumu, novada pastāvīgo, mainīgo un simbolisko faktoru uztveri, novadu simbolizējošo resursu uztveri un to attīstības dinamiku un zīmola identitātes atribūtiem. Papildus zīmolu izstrādei, projektā ir plānotas dažādas aktivitātes pie sadarbības partneriem - dažādu apmācību organizēšana saistībā ar efektīvu zīmola lietošanu, pieredzes apmaiņas braucieni pie sadarbības partneriem un viņu uzņemšana.			
--	---	---	--	--	--

SECINĀJUMI

Pētījumā par Preiļu rajona partnerības SVVA stratēģijas īstenošanu 2015. – 2020.gadā, attiecībā uz inovāciju komponenti ir sniegti šādi secinājumi:

1. Teritorija ir izteikti tradīcijās sakņota, augstu tiek vērtēts tradicionālais dzīvesveids. Šis aspekts izmantojams kā bāze inovācijām – jo augstāk kāda parādība tiek vērtēta sabiedrības skatījumā, jo vairāk gatavības ieguldīt resursus tās saglabāšanā un attīstībā.
2. Teritorijai raksturīga praktiska pieeja – sabiedrībai ir jāredz inovācijas tiešā atdeve, ieguldījums, tikai tad tiek atzīta tās nepieciešamība. Pretējā gadījumā inovācijas efekts tiek reducēts līdz formālai pieejai, kas nesniedz nepieciešamo rezultātu.

DEFINĪCIJAS

Kā bāzes pieeju izmantojot inovāciju definīciju:

„Inovācija ir jaunu zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju īstenošana produktā, pakalpojumā vai procesā, un kura atbilst vietējā attīstības stratēģijā noteiktajam par inovatīvo risinājumu identificēšanu un atbilstības kritērijiem to noteikšanai vietējās rīcības grupas teritorijā” ar mērķi sekmēt jēgpilnu, tieši šai teritorijai adresētu, inovāciju skaita pieaugumu un ietekmi, to identificēšanai ir izstrādāta šāda definīcija:

„Inovācijas ir būtisku teritorijas problēmu mazināšanai radīts produkts, pakalpojums vai metode, kas sniedz pārliecinošu risinājumu jaunā un efektīvā veidā. Inovācijas mērogs ir partnerības teritorija, tai ir multiplicēšanas potenciāls.”

PAZĪMES

Inovācija ir identificējama, ja izpildās vismaz viena no zemāk uzskaitītajām pazīmēm:

- Tā risina konkrētu vajadzību, reālu, pamatotu teritorijas problēmu;
- Tā izvirza partnerības teritorijas mērogam uzskatāmi jaunu un efektīvu šīs problēmas risinājumu;
- Ir uzskatāmi pierādāma tās faktiskā ieviešana un darbības efektivitāte;
- Tai paredzēti atpazīstamas pasākumi un ietvertas multiplicēšanas iespējas.

JAUNINĀJUMI

Lai skaidrāk un konkrētāk nodalītu inovāciju un jauninājumu izpratni, ir izstrādāta jauninājumu definīcija:

„Jauninājums ir jaunievedums, jauns produkts, jauns vai ievērojami uzlabots pakalpojums, jauns biznesa modelis, tehnoloģija. Jauninājuma mērogs ir uzņēmuma, organizācijas vai pašvaldības teritorija.”

Ieviešot jauninājumus, projekta pieteicējs var ieviest tehnoloģiskos jauninājumus, jaunus pakalpojumu veidus, biznesa modeļus, balstoties sava uzņēmuma, organizācijas vai pašvaldības tiešajās vajadzībās, šajā gadījumā nav nepieciešams pamatot šo jauninājumu ietekmi uz teritorijas kopējo problēmu risinājumu.

EKOTEHNOLOĢIJAS

Ekotehnoloģijas projektu pieteikumos tiek identificētas pēc šādas definīcijas:

„Ekotehnoloģija: inženiertehniskie pasākumi, kas nodrošina enerģētisko ieguldījumu samazināšanu. Tie var ietvert kā aprīkojumu, tā telpu un vides uzlabošanas pasākumus.”

ENERGOEFECTIVITĀTE

Energoefektivitāte projektu pieteikumos tiek identificētas pēc šādas definīcijas:

“Energoefektivitāte: energoresursu izmantošanas lietderīguma pakāpe, kas izpaužas kā galaprodukta veida, kvalitātes un kvantitātes samērs ar energoresursu patēriņu.”

VIDEĀIS CIEMS

“Viedais ciems: kopienas lauku apvidos, kas izmanto inovatīvus (radošus) risinājumus, lai uzlabotu dzīves apstākļus konkrētajā teritorijā un nodrošinātu ilgtspēju, balstoties uz savām stiprajām īpašībām un iespējām. Viedie ciemi piedāvā līdzdalības iespēju katram interesentam, lai izstrādātu un īstenotu savu stratēģiju un kopīgi uzlabotu ciema ekonomiskos, sociālos un vides apstākļus, jo īpaši,

izmantojot digitālo tehnoloģiju piedāvātos risinājumus. Viedie ciemi spēj attīstīties, sadarbojoties un arī apvienojoties ar citām kopienām un dalībniekiem lauku un pilsētu teritorijās.”

MULTIPLICĒŠANA

Multiplicēt - „pavairot, atkārtot”. Multiplicēšanas iespējas ir: „Iespējas pavairot vai atkārtot projekta ietvaros radītu paraugu – infrastruktūru, organizatorisko sistēmu, mācību programmu, dizaina risinājumu, u.c.”

INOVĀCIJU UN JAUNINĀJUMU IEVIEŠANAS VEICINĀŠANAS DARBĪBAS

Lai sekmētu inovāciju un jauninājumu ieviešanu uzņēmējdarbības sektorā, stratēģiskā mērķa M1 „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai” sasniegšanu, Rīcību Nr.1. un Nr.2. vērtējumā tiek iestrādāti šādi kritēriji:

- 1) Projekts paredz īstenot inovāciju. Tā ir pamatota, risina pamatotu teritorijas problēmu, ir efektīva, pierādāma un multiplicējama;
- 2) Projektā ir paredzēta jauninājumu ieviešana.

Lai veicinātu inovāciju pieaugumu LV- KLP stratēģiskā plāna aktivitātes "Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas" ietvaros ieviešamo projektu ietvaros, ir paredzētas šādas darbības:

- 1) Aktivitāšu Rīcības plānā Stratēģiskā mērķa M2 „Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām ” sasniegšanai ir izstrādāta aktivitāte R4 „Aktīvās kopienas”, kas paredz atbalstu kopienu kapacitātes stiprināšanai, izglītības, pieredzes apmaiņas aktivitātēm, ieguldījumiem nelielos, taču izšķirošos dzīves kvalitātes uzlabojumos, kā arī Viedo ciemu izveidi. Ņemot vērā to, ka Viedo ciemu kustība partnerības teritorijā ir inovatīvs jēdziens, tad visa šī aktivitāte ir virzīta uz inovāciju procenta palielināšanu partnerības teritorijā;
- 2) Aktivitāšu Rīcības plānā Stratēģiskā mērķa M3 „Kvalitatīva dzīves vide visām iedzīvotāju grupām ” sasniegšanai ir izstrādāta aktivitāte R6 „Sakrālais mantojums”, kuras ietvaros paredzēta sakrālā mantojuma saglabāšana, renovācija, neatliekamie remontdarbi. Šī mantojuma pieejamības palielināšana gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem, kā arī sakrālo funkciju nodrošināšana. Šīs aktivitātes izdalīšana atsevišķi veicinās inovāciju pieaugumu sabiedriskajā sektorā, jo līdzšinējā praksē tieši sakrālajam mantojumam veltītie projekti ir saņēmuši nozīmīgu finansējumu, neradot inovatīvus risinājumus, un, secīgi, samazinot pieejamā finansējuma daļu sabiedriskā labuma projektiem, kuros inovāciju īstenošanas kapacitāte ir lielāka. Izdalot šo teritorijai būtisko komponenti atsevišķā rīcībā, tiek novērsta

nepamatota konkurence, saglabātas teritorijas vērtības, un, vienlaikus, atvēlēts pietiekams finansējuma apjoms potenciāli inovatīviem projektiem.

INOVĀCIJU UN JAUNINĀJUMU KRITĒRIJI

Lai sekmētu inovāciju un jauninājumu ieviešanu sabiedriskajā sektorā, stratēģisko mērķu M2 „Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām ” un M3 „Kvalitatīva dzīves vide visām iedzīvotāju grupām ” sasniegšanu, ir iestrādāti šādi kritēriji:

R3 „Jauniešu iniciatīvas”:

- c) Projekts paredz īstenot inovāciju. Tā ir pamatota, risina pamatotu teritorijas problēmu, ir efektīva, pierādāma un multiplicējama;
- d) Projektā ir paredzēta jauninājumu ieviešana.

R4 „Aktīvās kopienas”:

- e) Projekts tiek īstenots teritorijā, kuras iedzīvotāji ir iesaistījušies Latvijas lauku foruma īstenotajā iniciatīvā “Atpazīstamības zīme Viedais ciems”;
- f) Projekts paredz īstenot inovāciju. Tā ir pamatota, risina pamatotu teritorijas problēmu, ir efektīva, pierādāma un multiplicējama;

R7 „Dzīvesprieks”:

- g) Projekts paredz īstenot inovāciju. Tā ir pamatota, risina pamatotu teritorijas problēmu, ir efektīva, pierādāma un multiplicējama;
- h) Projektā ir paredzēta jauninājumu ieviešana.

INOVĀCIJAS SADARBĪBAS PROJEKTOS

Pilnībā uz inovāciju pastiprinātu ieviešanu teritorijā ir vērsti starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības mērķi. Šo projektu tēmas ir īpaši izstrādātas, lai sniegtu jūtamu efektu inovāciju jomā, kas ne vienmēr var izdoties tikai individuālo iesniedzēju īstenotajos projektos, gan ierobežotā finansu apjoma, gan iesniedzēju izpratnes trūkuma dēļ. Sakarā ir to, šai stratēģijā ir izraudzīta pieeja „Sadarbības projekti = inovācijas teritorijā”. Par organizatorisko inovāciju, salīdzinoši ar iepriekšējiem periodiem, uzskatāma pati šī pieeja.

Starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības mērķi ir:

M4. Inovāciju un jaunāko ES tendenču ieviešana teritorijā;

M5. Tradīciju pievienotās vērtības vairošana, starpnozaru sadarbības stiprināšana.

Šo mērķu īstenošanai ir definētas šādas starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības projektu tēmas:

- i) Tradicionālā mantojuma pārcelšana jaunā kvalitātē, piešķirot tam pievienoto vērtību tūrismā, teritorijas atpazīstamībā un mūsdienu kultūrā;
- j) Ekonomiskās un enerģētiskās sadarbības modeļu veidošana lauku kopienās. Kopienas ekonomikas pilotpiedāvājumu veidošana;
- k) Aktīvo kopienu stiprināšana un zīmolu izstrāde, pieredzes apmaiņa un sadarbības veicināšana. Viedo ciemu kustības attīstība.

INOVĀCIJAS VRG DARBĪBAS STRUKTŪRĀ

Partnerības darbības struktūrā tiek ieviestas šādas inovācijas:

- 1) Pastiprināta konsultatīvā atbalsta nodrošinājums inovatīvo projektu īstenotājiem. Pie tam – ne tikai projektu izstrādes periodā, bet arī to ieviešanas un uzraudzības laikā. Organizācijas administratīvā darba struktūrā tiek ieviests fokuss „Uzmanības centrā – inovators”, tas tiek iestrādāts atbilstošā darbinieka darba aprakstā;
- 2) Paredzēti papildus resursi inovatīvo projektu popularizēšanā, publicitātes nodrošināšanā, ne retāk kā vienu reizi 2 gados izdodot informatīvo apkopojumu tieši par inovatīvajiem projektiem un darbībām, kas tiek īstenotas VRG darbības teritorijā.

IV ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA

VRG INFORMĀCIJAS TĪKLS UN SADARBĪBA AR CITĀM ORGANIZĀCIJĀM

VRG informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām

SVVAS īstenošanas procesā VRG ir izvēlējusies aktīvo pieeju, pozicionējot biedrību “Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā” kā teritorijas attīstības procesu aktivizētāju un multiplicētāju.

Potenciālo projektu iesniedzēju informēšana, projektu iesniegšanas kārtu un izvērtēšanas procesa nodrošināšana tiek veikta saskaņā ar tā brīža spēkā esošajiem MK noteikumiem. Taču papildus informēšanai, konsultēšanai un sadarbības uzturēšanai projektu vērtēšanas, īstenošanas un uzraudzības laikā, VRG īsteno šādus aktivizēšanas pasākumus:

- veido aktīvu sadarbību un kopprojektus ar citām organizācijām, interešu grupām, institūcijām, kas ir iesaistīti teritorijas attīstībā;
- atpazīt sinerģijas un tālākās attīstības iespējas starp dažādiem projektu īstenotājiem un veicināt to sadarbību, lai to projektu rezultāti radītu lielāku un ilgtspējīgāku ietekmi uz teritoriju;
- veidot platformu jaunu sadarbību attīstībai, īpaši akcentējot sadarbību, kas sekmē noteikto prioritāro virzienu īstenošanu; īsteno pieredzes apmaiņu ar citām organizācijām VRG

darbības teritorijā, Latvijā un starptautiski gan savas, gan arī citu VRG darbības teritorijas attīstībā ieinteresētu un aktīvu dalībnieku kapacitātes celšanai;

- organizē apmācības un citus pasākumus, lai sekmētu teritorijas attīstībai un SVVAS mērķu sasniegšanai nepieciešamo zināšanu pieejamību un prasmju veidošanos;
- atbalsta vietējās kopienas, palīdzot tām veidot sadarbību ar citām kopienām; īsteno kopprojektus;
- īsteno iniciatīvas, kas stiprina kopienas, pilsonisko sabiedrību;
- īpašu uzmanību velta inovatīvo risinājumu identificēšana gan projektu ietvaros, gan teritorijā notiekošajos procesos, sniedz papildus atbalstu inovatīvo projektu īstenotājiem;
- sekmē tradicionālā kultūras mantojuma plašāku un mūsdienīgāku pielietojumu ekonomikā un sociālajā dzīvē.

SVVAS mērķis	SVVAS atbilstošā rīcība	Papildinošais Pasākums
M1 „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai”	R1 „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija”	1.2.3.SAM “Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām”: 1.2.3.1. “Atbalsts MVU inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai”; 1.2.3.6. “Tūrisma produktu attīstības programma”; 1.1.2.SAM “Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai”: 1.1.2.2. “Uzņēmumu digitālo prasmju attīstība”; 2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”: 2.1.1.3. “AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē”; 2.1.1.2. “AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā un komersantos”; 2.1.4.SAM “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – saules enerģija u.c. AER elektroenerģija”.
M1 „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai”	R2 „Lauku biļete”	2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”: 2.1.1.3. “AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē”; 2.1.1.2. “AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā un komersantos”; 2.1.4.SAM “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – saules enerģija u.c. AER elektroenerģija”; 4.3.2. SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās”; 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”: 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”.

M2 „Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām”	R3 „Jauniešu iniciatīvas”	4.2.1.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībā attālinātā un tiešsaistes režīmā”: 4.2.1.3. “Infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs”; 4.2.1.4. “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pirmsskolas izglītības pakāpē”; 4.2.1.5. “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pamata un vidējās izglītības pakāpē”; 4.4.1.SAM “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas”: 4.4.1.1. “Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā (inovācijas)”; 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”: 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”.
M2 „Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām”	R4 „Aktīvās kopienas”	2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”: 2.1.1.3. “AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē”; 2.1.4. SAM “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – saules enerģija u.c. AER elektroenerģija”; 4.3.5.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju”: 4.3.5.1. “Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana (DI turpinājums)”;

		4.2.1.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībā attālinātā un tiešsaistes režīmā”; 4.2.1.3. “Infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs”; 4.2.1.4. “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pirmsskolas izglītības pakāpē”; 4.2.1.5. “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pamata un vidējās izglītības pakāpē”; 4.3.2. SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās”; 4.4.1.SAM “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas”:4.4.1.1. “Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā (inovācijas)”; 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”: 5.1.1.3. “Publiskās ārtelpas attīstība”; 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”.
M3 „Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām”	R5 „Publiskā infrastruktūra”	2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”: 2.1.1.6. “Pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšana”; 2.1.4.SAM “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – saules enerģija u.c. AER elektroenerģija”; 4.3.5.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju”: 4.3.5.1. “Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana (DI turpinājums)”;

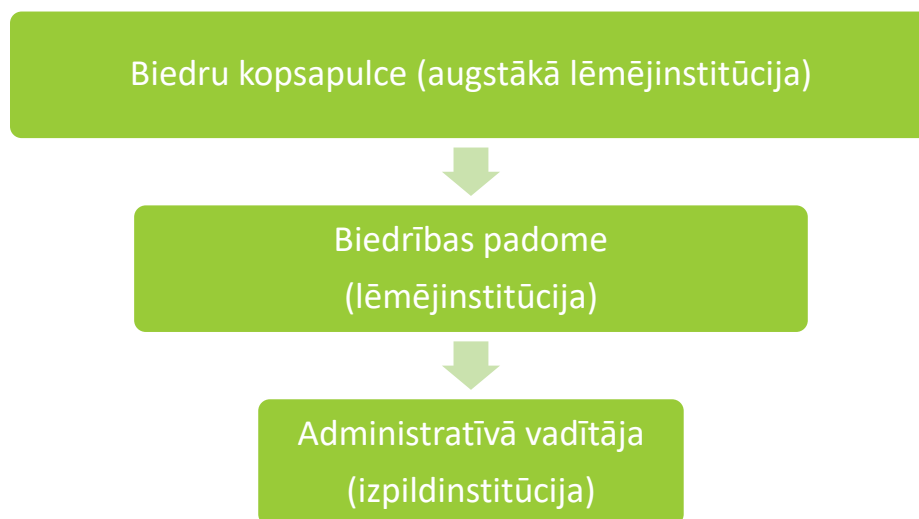
		4.2.1.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībā attālinātā un tiešsaistes režīmā”; 4.2.1.3. “Infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs”; 4.2.1.4. “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pirmsskolas izglītības pakāpē”; 4.2.1.7. “Pirmsskolas izglītības infrastruktūras attīstība”; 4.3.2. SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās”; 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”; 5.1.1.2. “Pašvaldību un plānošanas reģionu kapacitātes uzlabošana”; 5.1.1.3. “Publiskās ārtelpas attīstība”; 5.1.1.4. “Viedās pašvaldības”; 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”.
M3 „Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām”	R6 „Sakrālais mantojums”	4.3.2. SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās”; 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”; 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”.
M3 „Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām”	R7 „Dzīvesprieks”	4.3.5.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju”; 4.3.5.1. “Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana (DI turpinājums)”;

	4.2.1.SAM “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībā attālinātā un tiešsaistes režīmā”; 4.2.1.3. “Infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs”; 4.2.1.4. “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pirmsskolas izglītības pakāpē”; 4.3.2. SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās”; 4.4.1.SAM “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas”; 4.4.1.1. “Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā (inovācijas)”; 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”; 5.1.1.3. “Publiskās ārtelpas attīstība”; 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”
--	--

SVVAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA

Administratīvais darbs SVVAS īstenošanai tiks organizēts, izmantojot VRG esošos cilvēkresursus, kuri iepriekšējā plānošanas periodā guvuši ievērojamu pieredzi un zināšanas, lai spētu kvalitatīvi un efektīvi nodrošināt SVVAS īstenošanu 2023. - 2027. periodā.

SVVAS ieviešanas organizācijā galvenās iesaistītās institūcijas:

Šo procesu vada administratīvais vadītājs – koordinators, kas ir nodarbināts uz pilnu darba slodzi. Papildus tiek piesaistīts projektu vadītājs, grāmatvedis un sabiedrisko attiecību speciālists. Biroja darbs tiek nodrošināts pilnu darba laiku – 5 dienas nedēļā, 8 stundas dienā.

Nepieciešamības gadījumos, saskaņā ar pieejamo finansējumu, tiek piesaistīti atsevišķi eksperti, lektori, pētnieki, u.c. pakalpojumu sniedzēji.

Biroja atrašanās vieta Preiļos, Raiņa bulvārī 17, nodrošina tā ērtu pieejamību, tehniskais nodrošinājums sniedz iespējas organizēt tiešsaistes pasākumus, konsultācijas.

SVVAS īstenošanā tiek iesaistīta Padome, kas tiek ievēlēta uz pieciem gadiem un sastāv no ne vairāk kā 13 Padomes locekļiem, ievērojot partnerības principu, kas paredz, ka no katra sektora: uzņēmējdarbības, pašvaldības un NVO, tiek ievēlēti ne vairāk kā 5 locekļi. VRG Padome ir Kopsapulces ievēlēta konsultatīva lēmēj institūcija. Padome ievēl priekšsēdētāju un sadala savus pienākumus Padomes locekļu starpā. Padome pieņem lēmumus par būtiskākajiem SVVAS jautājumiem, ierosina un apstiprina nepieciešamās izmaiņas, ierosina projektu un pasākumu tēmas, kā arī vērš uzmanību uz risināmajām problēmām. Padome nodrošina savas pārstāvētās sabiedrības grupas interešu pārstāvību un tās pienākumos ir projektu vērtēšanas rezultātu apstiprināšana.

VRG augstākā lēmēj institūcija ir biedru kopsapulce. Kopsapulcē ir tiesīgi piedalīties visi VRG biedri personīgi vai statūtos noteiktajā kārtībā pilnvarojot savu pārstāvi.

VRG izpildinstitūcija ir Padomes ievēlēts administratīvais vadītājs - koordinators, kas vada un pārstāv VRG. Administratīvais vadītājs organizē VRG darbu, nodrošina Biedru sapulces un Padomes lēmumu izpildi, kā arī pārstāv VRG visās institūcijās. VRG darbības mērķa un uzdevumu īstenošanā var piedalīties arī personas, kas nav VRG biedri. Šādas personas, pamatojoties uz Koordinatora lēmumu, var līdzdarboties VRG darbībā kā atbalstītāji, ar tiesībām piedalīties VRG Kopsapulcē bez balsstiesībām.

VRG darbības un stratēģijas ieviešanas organizāciju raksturo:

Sadarbības partneru neformālas tikšanās un neformālas izglītības pasākumi:

- Biedrības „Preiļu - Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” pārstāvji tiek ne retāk kā reizi divos mēnešos informatīvās sanāksmēs, semināros, apmācībās un cita veida informācijas apmaiņas pasākumos;
- Plaša sabiedrības grupu iesaistīšana: VRG cieši sadarbojas ar pašvaldībām, skolām, Lauku atbalsta dienestu, konsultantiem u.c. sadarbības partneriem SVVAS sagatavošanā un ieviešanā;
- Atklāta informācijas aprīte un darbību caurskatāmība.

PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KĀRTĪBA

SVVAS tiek īstenota atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā atbilstoši LR normatīvajiem aktiem un spēkā esošajiem MK noteikumiem, kas nosaka valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību ELFLA intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana".

Projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas tiek izsludinātas vismaz 1 reizi gadā saskaņā ar rīcības plānu, izņēmums ir M1 R1 rīcība „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija”, kurai tiek piemērota nepārtrauktā projektu iesniegšanas kārtā.

Atbalsta pretendenti, ņemot vērā SVVAS noteiktos mērķus un rīcības, izstrādā projekta iesniegumu un iesniedz to LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā /EPS/ biedrības “Preiļu - Līvānu novadu partnerība “Kūpā”” noteiktajos termiņos. Informācija par izsludinātajām kārtām pieejama VRG mājas lapā - www.preilupartneriba.lv, Facebook kontā, kā arī nosūtīta Preiļu un Līvānu novadu

pašvaldībām publicēšanai savās tīmekļa vietnēs, attiecīgi Preiļiem – www.preili.lv, Līvāniem – www.livani.lv.

Vērtēšanas komisija 1 mēneša laikā pēc projektu iesnieguma pieņemšanas termiņa beigām vai, nepārtrauktās projektu iesniegšanas kārtas gadījumā – mēneša griezumā iesniegtos projektus, izvērtē katra projekta atbilstību SVVAS, atbilstoši katram projektu vērtēšanas kritērijam, piešķirot noteiktu punktu skaitu. Visi projektu iesniegumi tiek izvērtēti pēc SVVAS atbilstošai konkrētajai rīcībai noteiktiem vērtēšanas kritērijiem. Par katru kritēriju, kas nosaka projekta atbilstību SVVAS un atbilstošai rīcībai, tiek piešķirts noteikts punktu skaits no 0 līdz 5 (ja konkrētajā kritērijā nav noteiktas citas robežas). Projekta iesniegumam piešķirtie vērtētāju punkti tiek saskaitīti, aprēķināts vidējais punktu skaits, kas veido projekta iesniegumam piešķirto punktu summu.

Projektu vērtēšanu veic projektu vērtēšanas komisija 3-5 komisijas locekļu sastāvā, kuru apstiprina VRG padome. Katru projektu izvērtē ne mazāk kā 3 komisijas locekļi. Katrs projekta vērtētājs vērtē projektu individuāli. VRG veic projektu iesniegumu vērtējumu apkopojumu. Projekta iesnieguma kopējo punktu skaitu iegūst, saskaitot kopā visu vērtētāju projekta vērtējuma kopsummas, tad no šīs iegūtās kopsummas izrēķina vidējo aritmētisko punktu skaitu.

Padomes locekļi tiek informēti par iesniegtajiem projektiem, nosūtot īsu katra projekta kopsavilkumu. Tad tiek sasaukta VRG padomes sēde, kurā piedalās 1 vai vairāki vērtēšanas komisijas locekļi, kas ziņo par katru iesniegto un izvērtēto projektu. VRG Padomes locekļi pieņem lēmumu par projektu atbilstību, neatbilstību.

INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANA

Interesu deklarācija atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīviem aktiem lēmēj institūcija, paraksttiesīgās personas, protokolētājs iesniedz 1 reizi, uzsākot pildīt valsts amatpersonas pienākumus. Interesu deklarāciju iesniedz arī persona, kas protokolē lēmēj institūcijas sēdes. Interesu konflikta nepieļaušanas nolūkos, uzsākot katras kārtas projektu vērtēšanu, visi VRG padomes locekļi aizpilda deklarāciju par objektivitātes un konfidencialitātes ievērošanu, apstiprinot, ka viņš nav ieinteresēts rīcības ietvaros iesniegto projektu lēmumu pieņemšanā.

Pirms katrā rīcībā iesniegto projektu vērtēšanas atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošajiem normatīviem, katrs vērtēšanas komisijas loceklis aizpilda deklarāciju par objektivitātes un konfidencialitātes ievērošanu, apstiprinot, ka viņš nav ieinteresēts rīcības ietvaros iesniegto projektu vērtējumā. Tie projektu vērtēšanas komisijas locekļi, kas ir ieinteresēti kāda projekta vērtējumā, to norāda deklarācijas II daļā, un, attiecīgā projekta iesnieguma vērtēšanā nepiedalās, kā arī nevērtē

projektu pieteikumu, kas iesniegti attiecīgās kārtas konkrētajā rīcībā. Iesniegtos projektu iesniegumus vērtē katrs vērtēšanas komisijas loceklis atsevišķi.

Pēc projektu iesniegumu izvērtēšanas VRG Padome apstiprina projektus, balsojot par katru projektu atsevišķi vai par visiem katras atsevišķas rīcības projektiem kopā. Izveido projektu sarakstu, sarindojot projektu iesniegumus pēc iegūto punktu skaita, dīlstošā secībā un sagatavo lēmumus, kurus paraksta VRG paraksttiesīgā persona.

Projektu sarakstā norāda informāciju par katru rīcību atsevišķi – rīcībai izsludināto publisko finansējuma apmēru eiro, atbalsta pretendenta nosaukumu, projekta nosaukumu, projekta īstenošanas vieta (mazākā teritoriālā vienība), projekta iesnieguma publisko finansējumu, projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitu. Pieņemot lēmumu, VRG padomes loceklis, kuram ir interese kāda projekta realizēšanā, nepiedalās lēmuma pieņemšanā par konkrēto projektu un attiecīgās kārtas konkrētajā rīcībā iesniegtajiem projektiem.

Personas, kuras nepiedalās lēmuma pieņemšanā, norāda sēdes protokolā. VRG Padomes sēdes protokolā norāda personas, kas piedalās lēmuma pieņemšanā, to pārstāvēto iestādi, kā arī informāciju par likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” prasību ievērošanu.

Projektiem, kas atbilst vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā noteiktajai rīcībai un ir saņēmuši rīcībai noteikto minimālo punktu skaitu sagatavo pozitīvu lēmumu un ievietojam EPS sistēmā to atbalsta pretendenta (katram projektam atsevišķi). Ja VRG sniedz negatīvu lēmumu, tā norāda pamatotu noraidīšanas iemeslu un paziņo to atbalsta pretendenta.

PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJU NOTEIKŠANAS PRINCIPI

Projektu vērtēšanas kritēriji ir izstrādāti, un būs iesniedzējiem pieejami tīmekļa vietnē: www.preilupartneriba.lv

Katrai no 7 Rīcības plāna rīcībām ir izstrādāti atsevišķi vērtēšanas kritēriji, taču tie visi ir saskaņā ar šādiem principiem:

- Atbilstība – projekts ir atbilstošs SVVAS;
- Ilgtspēja – projektam tiek nodrošināta ilgtspēja;
- Inovācijas – projekts paredz inovācijas;
- Līdzsvarota teritorijas attīstība – vienmērīgs projektu sadalījums VRG darbības teritorijā;
- Sadarbība – projekti paredz sadarbību gan vietējā, gan reģionālā mērogā;
- Efektivitāte – finansējuma apjoma attiecība pret plānotajiem rezultātiem;
- Stratēģiskās prioritātes – projekti ir atbilstoši SVVAS ietvaros izvirzītajām prioritātēm 2023. – 2027. gadam;

- Atklātība – projektu iesniedzējiem pieejama pilna informācija par vērtēšanas kārtību;
- Taisnīgums – attiecībā uz visiem projektu iesniedzējiem tiek piemēroti vienādi un pārbaudāmi kritēriji.

SVVAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA

Pastāvīgu SVVAS īstenošanas uzraudzību VRG veic regulāri, apkopojot datus par projektiem, analizējot projekta kārtu gaitu un rezultātus, aktivizēšanas pasākumu pieredzi. Uzraudzība tiek nodrošināta, analizējot katras projektu kārtas rezultātus, un konstatējot to progresu attiecībā pret SVVAS izvirzītajiem mērķiem un plānotajiem rezultātiem. Šai procesā ir iesaistīti gan VRG darbinieki, gan padome.

Projektu saturisko uzraudzību VRG veic saskaņā ar 2023. gada 27. jūnija MK noteikumu Nr.352 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai un sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2023. – 2027. gadam iedzīvināšanas pārvaldībai, uzraudzībai un novērtēšanai” 16.4. apakšpunktu, t.i. nodrošina projektu īstenošanas uzraudzību ne mazāk kā vienu reizi katram projektam uzraudzības laikā līdz sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma izlietojumam.

SVVAS periodisku novērtēšanu VRG veiks ik gadu, sākot ar 2025.gadu, apkopojot SVVAS sasniegtos rezultātus un iesniedzot tos LAD saskaņā ar normatīvo regulējumu.

Datu apkopojumā tiek izmantotas šādas kategorijas:

- Projektu skaits kopā;
- To sadalījums pēc īstenotāja/ *Privātpersonas un saimnieciskās darbības veicēji, pašvaldības un to iestādes, NVO un reliģiskās draudzes/*;
- Kopā novērtējuma periodā sasniegtie rezultatīvie rādītāji;
- Inovatīvo projektu skaits – atsevišķi uzņēmējdarbībā un sabiedriskajā sektorā;
- Projektu skaits sadalījumā pa mērķiem/jomām:
 - a) Projektu skaits, kuri saistīti ar atjaunojamās enerģijas ražošanas izmantošanu un ražošanu;
 - b) Projektu skaits, kuri saistīti ar uzņēmējdarbības uzsākšanu;
 - c) Projektu skaits, kuros tiek radītas darba vietas;
 - d) Projektu skaits, kas saistīts ar viedo ciematu stratēģijām;
 - e) Projektu skaits, kas saistīti ar jauniešu iniciatīvām;
 - f) Projektu skaits, kas saistīti ar sakrālo mantojumu;
 - g) Projektu skaits, kas uzlabo piekļuvi pakalpojumiem un infrastruktūrai;
 - h) Projekti, kas pieder pie citām kategorijām.

Papildus minētajiem rādītājiem, tiek analizēti finansējuma rādītāji un to efektivitāte, atsevišķi izvērtējot:

- Finansējumu VRG darbības nodrošināšanai;

- Finansējums teritorijas aktivizēšanai;
- Finansējums starpreģionālo projektu īstenošanai.

Atsevišķa uzmanība tiek pievērsta plānoto sadarbības projektu ieviešanas progresam un virzībai uz to mērķu sasniegšanu.

VRG KOMUNIKĀCIJA

Komunikācijas pasākumi tiek plānoti 2 virzienos:

- Iekšējā komunikācija (saziņa SVVAS ieviešanas organizācijā galveno iesaistīto institūciju un pušu starpā, izmantojot e-pastus, telefonisko saziņu, tiešsaistes un klātienes tikšanās un diskusijas);
- Ārējā komunikācija (saziņa ar SVVAS mērķu sasniegšanā iesaistītajiem potenciālajiem projektu īstenotājiem un ieviesto projektu autoriem, izmantojot drukātos medijus, informācijas ievietošanu elektroniskajā vidē (VRG un vietējo pašvaldību mājas lapas, sociālie tīkli, sadarbības partneru mājaslapas un sociālie tīkli), individuālas klātienes tikšanās un konsultācijas, informatīvus seminārus utml.).

FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS

Nr. p. k.	Mērķis	Stratēģiskā plāna intervencē	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Stratēģiskā plāna intervencē)	atbalsta apmērs (euro)*
1.	M1 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai	55	833 816,34
2.	M2 Atbalsts lauku kopienu un jauniešu iniciatīvām	3,91	59 276,76
3.	M3 Kvalitatīva dzīves vide visām sabiedrības grupām	31,86	483 007,07
4.	Starptautiskās un starpteritoriālās sadarbības projekti	9,23	139 929,54
Kopā		100	1 516 029,71
t. sk. uzņēmējdarbības attīstībai		55	